

EERSTE EVALUATIE VAN DE PILOTS INBURGERING EN VVE IN AMSTERDAM

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

EERSTE EVALUATIE VAN DE PILOTS INBURGERING EN VVE IN AMSTERDAM

- eindrapport -

Drs. M. Brink
dr. A. Odé

Amsterdam, juli 2010
Regioplan publicatienr. 1998

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van DWI van de
gemeente Amsterdam.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	I
1 Samenvatting.....	1
1.1 Achtergrond en inrichting van het onderzoek	1
1.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	2
2 Conclusies en aanbevelingen.....	7
2.1 Conclusie	7
2.2 Aanbevelingen	8
3 Achtergrond en opzet van het onderzoek	11
3.1 Achtergrond van het onderzoek.....	11
3.2 Onderzoeksvragen en -opzet.....	12
4 Achtergrond pilots	15
4.1 Potentieel aantal kinderen van inburgeraars voor VVE	15
4.2 Ketenpartners VVE en inburgering	16
4.3 Kosten en financiering van de kinderopvang en VVE.....	19
4.4 Knelpunten in de huidige situatie rond de aansluiting VVE en inburgering	20
4.5 Relevante ontwikkelingen in het kader van VVE en inburgering	21
4.6 Conclusies.....	23
5 Doelstellingen en uitwerking van de pilots	25
5.1 Geformuleerde doelstellingen, acties en invulling vanuit de projectgroep	25
5.2 Stand van zaken in de pilots	27
5.3 Andere kinderdagverblijven met VVE	34
5.4 Randvoorwaarden voor het welslagen van de pilots	36

SAMENVATTING, CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Achtergrond van het onderzoek

De gemeente Amsterdam wil graag de instroom van kinderen van inburgeraars in de VVE (voor- en vroegschoolse educatie) bevorderen. Het tijdig leren van de Nederlandse taal is voor jonge kinderen minstens zo belangrijk als voor de ouders. Bovendien versterkt het de motivatie van ouders om de Nederlandse taal te leren.

De instroom van deze kinderen blijft achter, terwijl zij bij uitstek de doelgroep voor VVE vormen. De afstemming tussen de tijden van de VVE en van de inburgeringscursussen is een veelgehoorde verklaring voor achterblijvende instroom. Ook speelt de onbekendheid van inburgeraars met VVE een rol. Om de instroom te bevorderen, is de gemeente in samenwerking met de stadsdelen in september 2008 gestart met pilots om knelpunten te helpen oplossen. De pilots zijn mede mogelijk door financiële ondersteuning door het ministerie van VROM/DI&I. RegioPlan heeft in opdracht van DWI de pilots in de opstartfase gevolgd.

Onderzoeksvraag en opzet

De onderzoeksvragen concentreren zich op de haalbaarheid van het vergroten van de instroom van kinderen van inburgeraars in de VVE, stand van zaken in de pilots en de identificatie van mogelijke knelpunten en succesfactoren. De beantwoording van de onderzoeksvragen is gebaseerd op gesprekken met medewerkers van de projectgroep, ketenpartners in de stadsdelen en vertegenwoordigers van kinderdagverblijven met VVE. Verder is een miniconferentie bezocht en zijn relevante documenten bestudeerd.

Doelstellingen en randvoorwaarden

De doelstellingen van de pilots zijn:

- Meer kinderen van inburgeraars naar kinderopvang met VVE.
- Verbeteren van de werving en toeleiding van kinderen van inburgeraars naar kinderopvang met VVE.
- Betere afstemming tussen aanbod VVE en inburgering.
- Beschikbaar stellen van leerervaringen van de pilots aan andere stadsdelen en gemeenten.

De voorlopige opbrengsten van de pilots zijn:

- Miniconferenties in vier stadsdelen met de verschillende ketenpartners.
- Pilot in stadsdeel Noord. Op een nieuwe locatie is een kinderopvang met VVE voor kinderen van inburgeraars gestart nabij de taalaanbieders.
- Pilot in West. Een bestaand dagverblijf met veel kinderen van inburgeraars biedt nu VVE en heeft de pedagogisch medewerkers hiervoor geschoold.
- Aanzet tot pilots in Oost en Zuidoost.

Op basis van de eerste ervaringen kunnen de volgende randvoorwaarden worden geformuleerd voor een succesvolle aansluiting van VVE en inburgering:

- *Sterke regiorol DWI en de stadsdelen.* Om de doelstellingen te bereiken, is regie nodig. DWI en de stadsdelen geven nog onvoldoende invulling aan de regierol. DWI is verantwoordelijk voor een goede aansturing binnen de inburgeringsketen. De stadsdelen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering op het niveau van voorzieningen.
- Nabijheid van de VVE-locatie bij inburgeringscursussen.
- Goede contacten tussen kinderopvangaanbieder en taalaanbieder voor praktische en inhoudelijke afstemming.
- Keuze voor een VVE-programma waarbij ook zeer jonge kinderen kunnen deelnemen.
- Goede samenwerking tussen ketenpartners op uitvoerend niveau, zodat kinderen worden doorverwezen naar een VVE-voorziening.
- Goede kennis van de aanpassingen in het werkproces inburgering en kinderopvang, zodat kinderen worden doorverwezen.
- Betrokkenheid peuterspeelzalen met VVE om te komen tot grootschalige implementatie.

Conclusies

Door de pilots zijn meer kinderen van inburgeraars naar een kinderopvang met VVE gegaan. Tot nu toe heeft de pilot zich vooral geconcentreerd op individuele initiatieven, waarbij een aparte opvang is gecreëerd in de buurt van de taalaanbieders. Voor een grotere structurele instroom is meer nodig. Hiervoor moeten DWI en de stadsdelen duidelijker hun regierol opnemen, DWI door de ketens bij elkaar te brengen en de stadsdelen door te faciliteren op het niveau van de uitvoering.

De pilots vinden plaats binnen de context van drie belangrijke veranderingen, die kansen en belemmeringen bieden. De samenvoeging van de stadsdelen levert in eerste instantie mogelijk een belemmering doordat er andere ambtenaren betrokken worden op de onderwerpen en netwerken opnieuw moeten worden opgebouwd. De wijzigingen in het werkproces inburgering biedt juist kansen voor het verbeteren van de aansluiting, omdat er expliciet afspraken zijn opgenomen over kinderopvang. Ook de wet OKE

(ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) biedt mogelijkheden, omdat stadsdelen de verantwoordelijkheid krijgen voor een goed voorschools aanbod voor jonge kinderen met een taalachterstand. Veel kinderen van inburgeraars vallen in deze categorie. Om ervoor te zorgen dat deze kinderen ook daadwerkelijk naar de VVE gaan en potentiële inburgeraars met kinderen op de VVE naar inburgering is blijvend aandacht nodig van de betrokken ketenpartners.

Aanbevelingen

- De taalwyzers moeten een betere registratie bijhouden van kinderen van inburgeraars in de VVE-leeftijd en eventuele deelname van deze kinderen aan VVE. De VVE-aanbieders kunnen bijhouden of ouders van kinderen in de VVE voldoen aan de inburgeringseis. De registratie biedt mogelijkheden om gericht interventies te plegen om de instroom te vergroten.
- Taalaanbieders en taalwyzers moeten actief werven onder ouders van kinderen op VVE of peuterspeelzalen.
- Een sterke regierol van DWI, afdeling inburgering, om de ketens bij elkaar te brengen. Zij moeten VVE op de agenda houden bij de inburgeringsketen en de stadsdelen ondersteunen bij het ontwikkelen van initiatieven.
- Sterke regierol van de stadsdelen op de uitvoering om ketenpartners te stimuleren invulling te geven aan combinatie van VVE en inburgering.
- DWI moet de veranderingen in het werkproces inburgering meer bekend maken bij casemanagers en bij medewerkers van de Taalwyzers.

1 SAMENVATTING

1.1 Achtergrond en inrichting van het onderzoek

De gemeente Amsterdam wil graag de instroom van kinderen van inburgeraars in de VVE (voor- en vroegschoolse educatie) bevorderen. De instroom van deze kinderen blijft achter, terwijl zij bij uitstek de doelgroep voor VVE vormen. De afstemming tussen de tijden van de VVE en van de inburgeringscursussen zijn een mogelijke verklaring voor deze achterblijvende instroom. Ook speelt mogelijk de onbekendheid van inburgeraars met VVE een rol.

Om de instroom te bevorderen, is de gemeente in samenwerking met de stadsdelen gestart met het opzetten van pilots, die oplossingen moeten bieden voor de geconstateerde knelpunten. De pilots zijn mede mogelijk door financiële ondersteuning door de Directie Inburgering en Integratie van het ministerie van VROM. Regioplan heeft in opdracht van DWI de pilots in de opstartfase gevolgd.

De gemeente heeft zich verschillende doelen gesteld in het kader van de pilots. Deze doelstellingen zijn samengevat de volgende:

- Het verhogen van de instroom van kinderen van inburgeraars naar kinderopvang met VVE met tenminste twaalf kinderen per stadsdeel.
- Het werven van ouders van kinderen op de VVE voor deelname aan inburgering.
- Een betere voorlichting, werving en begeleiding van potentiële inburgeraars om deelname van kinderen aan VVE te bevorderen
- Bevorderen van een inhoudelijk en organisatorisch op elkaar afgestemd aanbod van inburgering en kinderopvang met VVE.
- Het beschikbaar stellen van leerervaringen met kinderen van inburgeraars in de VVE.

Door DWI zijn verschillende acties geformuleerd om de doelstellingen te bereiken. Deze acties zijn onder meer:

- Het verbeteren van de informatievoorziening naar inburgeraars,
- Het actualiseren van het werkproces inburgering en kinderopvang,
- Het ontwikkelen van een stedelijk kader rond VVE.
- Het organiseren van miniconferenties.

In vier van de zeven stadsdelen zijn miniconferenties georganiseerd, waar betrokken ketenpartners elkaar hebben ontmoet, de knelpunten zijn geïnventariseerd en werkafspraken zijn gemaakt. Deze miniconferenties werden gefaciliteerd door de gemeente Amsterdam.

Ook konden stadsdelen een eigen pilot opzetten om te komen tot de vergroting van de instroom in de VVE van kinderen van inburgeraars. Van

deze mogelijkheid hebben drie stadsdelen - te weten Noord, West en Oost - gebruikgemaakt. Noord en West beschikken over concreet uitgewerkte pilots, waarin kinderdagverblijven ook VVE aanbieden. In Noord is hiervoor een nieuw dagverblijf geopend met Voorschool, in West is een bestaand kinderdagverblijf een erkende Voorschool geworden. Oost is nog in de ontwikkelfase van de pilot.

Om te beoordelen of de doelstellingen van de pilots, zoals in het voorgaande verwoord, worden gehaald en op welke wijze, zijn vijf onderzoeksvragen geformuleerd. Deze luiden:

- In hoeverre moeten de beoogde doelstellingen haalbaar worden geacht en welke voorwaarden zijn hiervoor noodzakelijk?
- Op welke wijze is er door de afzonderlijke partijen (stadsdelen, projectgroep en ketenpartners) inhoud gegeven aan het realiseren van deze doelstellingen?
- Wat maakt de praktijkvoorbeelden in de verschillende stadsdelen succesvol?
- Zijn deze succesfactoren reproduceerbaar in andere stadsdelen of steden?
- Welke adviezen kunnen op grond van de bevindingen uit dit onderzoek aan zowel de gemeente Amsterdam als de betrokken ketenpartners worden gegeven?

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, is gesproken met medewerkers van de projectgroep, de betrokken ketenpartners bij de pilots in de stadsdelen en de vertegenwoordigers van kinderdagverblijven met VVE in twee andere stadsdelen. Verder is een miniconferentie bezocht en zijn de relevante documenten, verslagen en nota's bestudeerd.

1.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De haalbaarheid van de beoogde doelstellingen

Het eerste en belangrijkste doel van de pilots is het vergroten van de instroom van kinderen van inburgeraars in een VVE-voorziening. DWI heeft hiervoor een bescheiden resultaat geformuleerd van een extra instroom van twaalf kinderen in ten minste drie stadsdelen. Het gaat dus om 36 kinderen in totaal. Deze doelstelling is al grotendeels gehaald. Zo beschikt de pilot in Noord over twaalf kindplaatsen met een mogelijkheid tot uitbreiding. In de pilot in West zijn 24 kindplaatsen gerealiseerd. Niet alleen kinderen van inburgeraars vullen deze plaatsen, maar ook kinderen van ouders die een re-integratietraject volgen.

Ook in de andere stadsdelen moet het mogelijk zijn dergelijke initiatieven op te zetten. Door de financiële ondersteuning van de pilots door DWI kan geïnvesteerd worden in de scholing van de pedagogisch medewerkers en de aanpassingen van het kinderdagverblijf om te functioneren als Voorschoolvoorziening.

Om de doelstellingen te halen, is wel een aantal randvoorwaarden aan te geven, die voor een belangrijk deel door de twee pilots in praktijk zijn gebracht.

Voor het bereiken van doelstelling 1, meer instroom, gelden de volgende voorwaarden:

- *De nabijheid van de taalaanbieders bij de opvangvoorziening.*
Dit is zowel van belang voor de ouders als voor de betrokken ketenpartners. Door de fysieke nabijheid wordt samenwerking en overleg bevorderd.
- *Korte lijnen tussen kinderopvangaanbieder en de taalaanbieders.*
Een belangrijk voordeel hiervan is dat men elkaar snel weet te vinden in geval van vragen of knelpunten.
- *Goede samenwerking tussen het stadsdeel en betrokken enthousiaste aanbieders van kinderopvang.*
In de pilots hebben de stadsdelen de initiatieven van een paar enthousiaste kinderopvangaanbieders opgepakt en hebben de partijen samen de pilot vormgegeven.

Wat betreft de doelstelling om meer ouders bij de VVE te bereiken voor inburgering geldt:

- *Gerichte initiatieven van OKC's en VVE-voorzieningen in samenwerking met de Taalwijzers, DWI, kinderopvangintermediairs en taalaanbieders zijn noodzakelijk om nieuwe plaatsen in de VVE te vullen.*
Om de nieuwe plaatsen te vullen is in de pilots ingezet op een verbetering van de werving en de toeleiding, door een betere samenwerking tussen taalaanbieders, VVE-aanbieders en Taalwijzers.
Ouders van kinderen op de VVE worden echter nog nauwelijks benaderd om te gaan inburgeren. Dit is wel mogelijk, maar vraagt om een betere samenwerking en gerichte initiatieven tussen de inburgerings- en VVE-keten.

Ook het halen van de overige doelstellingen die centraal staan in de pilot is mogelijk. De pilots hebben echter nog te weinig laten zien op de volgende randvoorwaarden:

- *Bekendheid met het werkproces inburgering en kinderopvang*
Het werkproces kinderopvang en inburgering is geactualiseerd in het kader van de nieuwe aanbesteding. Dit werkproces is gepubliceerd op intranet voor de Taalwijzers en klantmanagers. De uitvoerders zijn hiervan echter nog nauwelijks op de hoogte. Voor de werving en toeleiding van kinderen van inburgeraars naar de VVE is dat echter wel van belang.
- *Sterke regierol DWI en stadsdelen*
DWI en de stadsdelen hebben een belangrijke regierol om de doelstellingen te bereiken. Zij hebben deze regierol nog onvoldoende invulling gegeven. DWI heeft een belangrijke rol richting de stadsdelen om het onderwerp op de agenda te houden. De stadsdelen moeten er vervolgens voor zorgdragen dat het onderwerp regelmatig aan de orde komt bij de verschillende ketenpartners.

- *Zorgdragen voor inhoudelijke afstemming tussen VVE en inburgering*
Er is tot nu toe nog weinig geïnvesteerd in de inhoudelijke afstemming tussen VVE en inburgering. De goede contacten tussen VVE-aanbieders en taalaanbieders bieden echter mogelijkheden om dit op een later moment wel te ontwikkelen.

Er is in de pilots nog geen oplossing gevonden voor het vergroten van de instroom van kinderen van inburgeraars in de reguliere VVE op de peuterspeelzalen. Er zijn in de praktijk wel afspraken tussen VVE-voorziening en taalaanbieder voor individuele inburgeraars, maar het blijkt vooralsnog niet mogelijk om hierover structurele afspraken te maken. Er zijn dan ook nog nauwelijks initiatieven opgezet om de instroom in de VVE op de peuterspeelzalen te bevorderen, waardoor er nog geen zicht is op de eventuele haalbaarheid van dergelijke initiatieven.

Invulling van de pilot

Zoals in het voorgaande is aangegeven, hebben de pilots vooral invulling gekregen door het organiseren van mini-conferenties en het opzetten van initiatieven in verschillende stadsdelen. In vier van de zeven stadsdelen (te weten Noord, Oost, West en Nieuw West) is een miniconferentie georganiseerd en in drie stadsdelen (Noord, Oost en West) is een pilot opgestart. Hieronder volgt een korte beschrijving:

- In Noord is door een bestaande aanbieder van kinderopvang in samenwerking met het stadsdeel een nieuwe locatie van een kinderdagverblijf met VVE geopend in de buurt van de taalaanbieders. Hier wordt halve dagopvang met VVE geboden aan kinderen van inburgeraars. De kinderen voor deze opvang zijn benaderd via de wachtlijsten. Momenteel zijn er elf kinderen geplaatst.
- In West is de pilot ingezet om een bestaand kinderdagverblijf, dat veel kinderen van inburgeraars opvangt, om te vormen tot een erkende VVE-instelling. Er zijn 24 kindplaatsen. De pilot is getrokken door de VVE-beleidsmedewerker van het stadsdeel in samenwerking met de uitvoerende organisaties in de kinderopvang en de inburgering.
- De pilot in Oost heeft een andere insteek en is gericht op het toegankelijker maken van de bestaande VVE-voorzieningen. Hiervoor worden de mogelijkheden onderzocht. Dit blijkt echter niet eenvoudig, vanwege wet- en regelgeving rond de VVE, met name wat betreft de werktijden van de pedagogisch medewerkers.

De ketenpartners hebben op verschillende wijze inhoud gegeven aan de pilots. DWI en de stedelijke projectgroep richten zich vooral op het actualiseren van het werkproces inburgering en kinderopvang en het motiveren van stadsdelen om deel te nemen aan de pilot. Ook wordt er gewerkt aan een stedelijk kader VVE. In de eerste fase van de pilots is door DWI vooral ingezet op de organisatie van de miniconferenties om de ketenpartners in de stadsdelen kennis te laten maken en samen doelen te laten formuleren.

In de stadsdelen zijn vooral de VVE-beleidsmedewerkers betrokken bij de pilots. De beleidsmedewerkers inburgering hebben een meer afwachtende houding aangenomen. Zo staat het onderwerp VVE en inburgering niet standaard op de agenda bij het ketenoverleg.

Op uitvoerend niveau zijn daarentegen ketenpartners uit beide ketens actief betrokken. Voor de VVE-keten gaat het om kinderopvangaanbieders met affiniteit met de doelgroep. In de inburgeringsketen zijn het vooral de taalaanbieders die samenwerken met een kinderdagverblijf. Daarnaast spelen de Taalwijzers en de kinderopvangintermediair een belangrijke rol voor de afstemming en doorverwijzing.

Succesfactoren voor de pilots

De keuze voor een aparte voorziening van KDV met VVE lijkt een goede oplossing te bieden om te komen tot meer kinderen van inburgeraars die VVE ontvangen. De sterke punten in de pilots zijn:

- Nabijheid bij de locaties van de inburgeringscursussen. Hierdoor kunnen de ouders inburgering en opvang van de kinderen ook praktisch combineren. Taalaanbieder en kinderopvangaanbieder weten elkaar hierdoor ook makkelijker te vinden.
- Goede contacten tussen kinderopvangaanbieder met taalaanbieders zodat afstemming over de dagen en uren gemaakt worden. Deze goede contacten zijn ook een voorwaarde om te komen tot een inhoudelijke afstemming.
- De keuze voor een VVE-programma waarbij ook al jonge kinderen mee kunnen doen aan de VVE.
- Goede contacten van de kinderdagverblijven met de inburgeraars/ouders, mede om invulling te geven aan de ouderbetrokkenheid.
- Goede samenwerking tussen de ketenpartners, Taalwijzer, DWI, kinderopvangintermediair en de onderwijsaanbieders op uitvoerend niveau, zodat er voldoende kinderen van inburgeraars worden verwezen naar het kinderdagverblijf met VVE.

Risicofactoren

Deze succesfactoren nemen niet weg dat er ook enige risicofactoren zijn aan te geven. Deze zijn:

- De pilots in de stadsdelen zijn tot nu toe erg afhankelijk van de inzet van kleinschalige initiatieven. Als deze wegvallen, is het de vraag in hoeverre het gebruik van VVE door ouders van inburgeraars wordt gecontinueerd. Om de continuïteit te bewaren moet het stadsdeel het onderwerp blijvend op de agenda zetten en ketenpartners op dit terrein activeren.

Ander risico's zijn:

- De kinderdagverblijven zijn, in tegenstelling tot de meeste peuterspeelzalen met VVE, niet aangesloten bij een basisschool, waardoor er mogelijk geen goede doorlopende leerlijn is wanneer het kind naar school gaat.
- Een kind kan niet langer gebruikmaken van de kinderopvang met VVE wanneer de ouder stopt met de inburgeringscursus en het recht op een

plek in de kinderopvang vervalt. Voor het kind moet dan een andere VVE-voorziening worden gevonden.

Reproduceerbaarheid van de pilots

De pilots zijn overdraagbaar naar andere stadsdelen. Mogelijkheden zijn:

- Ook in andere stadsdelen kinderdagverblijven omvormen tot formele VVE-voorzieningen.
- Hierbij gebruikmaken van kinderdagverblijven die ervaring hebben met de doelgroep en geïnteresseerd zijn in uitbreiding.
- Dagverblijven kunnen gebruik maken van de overweging dat ouders vaak positiever staan tegenover VVE dan tegenover kinderopvang.

In verschillende stadsdelen worden VVE-programma's aangeboden door kinderdagverblijven met veel anderstaligen kinderen. Deze zijn niet aangesloten bij de pilots. Voorbeelden zijn 't Gansje in Zuidoost en Moeders Schoot in Nieuw West. DWI heeft een taak om deze initiatieven ook toegankelijk te maken voor kinderen van inburgeraars door te blijven wijzen op het belang van samenwerking tussen de inburgering en VVE, zodat er goede afspraken gemaakt worden tussen taalaanbieders en kinderopvang.

De kritische succesfactoren zijn van groot belang voor de reproduceerbaarheid van de pilots. Kort samengevat zijn deze:

- Nabijheid van VVE- en inburgeringsvoorzieningen,
- Afstemming op organisatorische aspecten en facilitering door de lokale overheid.
- Betrekken peuterspeelzalen met VVE om te komen tot grootschalige implementatie.

2 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

2.1 Conclusie

De pilots om VVE en inburgering samen te brengen, zijn in het voorjaar van 2010 opgezet. Ze bestaan in eerste instantie uit het bieden van VVE aan kinderen van inburgeraars op twee kinderdagverblijven. Er zijn nog nauwelijks aanpassingen ingezet om de bestaande VVE-voorzieningen en de inburgeringscursussen beter af te stemmen. De inburgeringsketen en de VVE-keten hebben elkaar nog onvoldoende gevonden op dit vlak om te komen tot structurele oplossingen.

Voor de voortgang van de pilots is verder belangrijk dat zij plaatsvinden in de context van veranderingen bij inburgering en VVE. Hierin liggen zowel kansen als belemmeringen voor het welslagen van de combinatie VVE en inburgering. De samenvoeging van de stadsdelen vormt mogelijk een belemmering. Medewerkers bij de stadsdelen veranderen van functie, waardoor zij opnieuw netwerken moeten opbouwen. Daarnaast moet de inzet van voorzieningen opnieuw worden afgestemd. Hierdoor is er mogelijk minder beleidsaandacht voor het combineren van VVE en inburgering. Twee andere ontwikkelingen hebben daarentegen eerder een positief effect. Zo zijn in de inburgering belangrijke wijzigingen geweest in het werkproces. Er wordt nu gewerkt met minder taalaanbieders, zodat makkelijker afspraken gemaakt kunnen worden. Daarnaast wordt de beschikbaarheid van kinderopvang leidend bij de plaatsing van inburgeraars bij de taalaanbieder. Ook krijgt de VVE te maken met de wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie. Door deze wet moeten stadsdelen zorg dragen voor een goed voorschools aanbod voor jonge kinderen met een taalachterstand. De meeste kinderen van inburgeraars vallen in deze categorie. Het bieden van VVE aan deze kinderen past daarmee in het kader van de wet.

Binnen de context van de veranderingen laat de pilot een diffuus beeld zien als het gaat om het bereiken van resultaten. In de beginfase van de pilot zijn al duidelijke successen geboekt om de doelstellingen te behalen. Meer kinderen van inburgeraars krijgen nu VVE dan voor de pilots. Op de andere doelstellingen is echter nog weinig succes geboekt. Er hebben nog geen structurele aanpassingen plaatsgevonden, zodat er een betere afstemming is van het aanbod van VVE en inburgering. Er is evenmin zicht op hoe VVE-plaatsen op de peuterspeelzalen ingezet kunnen worden voor de opvang van kinderen van inburgeraars. Door beperkende wet- en regelgeving blijkt dit lastig te organiseren. In de pilot is hier tot nu toe geen oplossing voor gevonden.

Uit de pilots komt vooralsnog naar voren dat de opvang van kinderen van inburgeraars op een kinderdagverblijf met VVE in de buurt van de

taalaanbieders de meest voor de hand liggende oplossing is. De combinatie van inburgering en VVE op peuterspeelzalen lijkt voornamelijk veel ingewikkelder. Kinderdagverblijven met VVE bieden inderdaad een groot aantal voordelen boven peuterspeelzalen voor kinderen van inburgeraars. Zo kunnen ook kinderen tot 2,5 jaar instromen. De kinderdagverblijven kunnen vrij gemakkelijk goede contacten met de taalaanbieders op bouwen voor afspraken over de tijden van de cursus en eventuele aanpassingen hierin. Ook over een meer inhoudelijke afstemming kunnen afspraken worden gemaakt. Toch zijn er ook enkele beperkingen. Er zijn weinig dagverblijven die halve dagopvang bieden, zodat de kosten voor DWI oplopen. Daarnaast is de plaats op het kinderdagverblijf gebonden aan het traject van de ouder. Zodra de inburgeraar klaar is, heeft het kind geen recht meer op kinderopvang. Het lijkt erop dat de voordelen voornamelijk opwegen tegen de nadelen. Toch moet ook de instroom van kinderen in peuterspeelzalen met VVE verder worden onderzocht.

2.2 Aanbevelingen

Op basis van het voorgaande zijn verschillende aanbevelingen te doen. We maken daarbij onderscheid naar aanbevelingen voor registratie, aansturing en overleg en de verbetering van de werving en toeleiding.

Registratie

Meer inzicht in het gebruik van VVE door kinderen van inburgeraars

Op basis van schattingen is aangenomen dat een groot deel van de kinderen van inburgeraars geen gebruik maakt van VVE. Om gericht interventies te plegen om de instroom te vergroten, zijn nauwkeurigere gegevens nodig. Mogelijkheden voor DWI hiervoor zijn:

- Via VVE-instellingen achterhalen of ouders deelnemen aan inburgeringscursussen.
- Via taalaanbieders nagaan of ouders een kind op een VVE-voorziening hebben.
- De registratie van nieuwe instroom inburgeraars aanpassen, zodat opgenomen kan worden of de ouder een inburgeringscursus volgt, nodig heeft en of een kind VVE.

Taalwijzers en DWI zijn de aangewezen organisaties om de registraties bij te houden op basis van vragen tijdens de intake.

Aansturing en overleg

Regierol gemeente en stadsdelen

De ketens moeten nader tot elkaar worden gebracht. Hiervoor is een sterke regierol van DWI en de stadsdelen nodig. Meer ouders op inburgeringscursussen en meer kinderen op de voorschool is zowel voor de inburgeringsketen als de VVE-keten van groot belang en vraagt om samenwerking. Dit houdt in:

- *DWI* moet regie voeren op een goede aansturing van VVE binnen de inburgeringsketen. *DWI* moet het onderwerp op de agenda houden bij de inburgeringsoverleggen en stadsdelen ondersteunen bij het ontwikkelen van initiatieven.
- *De stadsdelen* moeten de regie op de uitvoering voeren en zorgdragen voor randvoorwaarden, zodat de verschillende partners in het veld invulling geven aan de combinatie van de VVE en inburgering.
- Indien nodig kan door *DWI* of stadsdelen een projectleider worden aangesteld om een pilot concreet van de grond te krijgen.

Verbetering werving en toeleiding

Gebruikmaken van goede naam van VVE bij de doelgroep

Voor de werving van inburgeraars door Taalwijzer, taalaanbieders en VVE-instellingen moet meer gewezen worden op de voordelen van voorschouw voor hun kinderen. VVE heeft namelijk vaak een goede naam bij de doelgroep. Veel anderstalige ouders vinden het belangrijk dat hun kind zonder taalachterstand naar de basisschool gaat en zijn daarom geïnteresseerd in VVE. Volgens betrokkenen in het veld is de houding ten aanzien van kinderopvang minder positief. Door de nadruk op VVE te leggen in combinatie met inburgering zullen vrijwillige inburgeraars sneller gemotiveerd zijn om deel te nemen.

Instroom van kinderen in VVE-plaatsen op peuterspeelzalen

De pilots richten zich met name op de plaatsing van kinderen van inburgeraars op kinderdagverblijven met VVE. Het vergroten van de instroom van kinderen van inburgeraars op peuterspeelzalen met VVE is veel lastiger, zoals naar voren komt uit de pilot in Oost. Gezien het feit dat er in sommige stadsdelen sprake is van genoeg vrije plaatsen op de peuterspeelzalen, moeten de mogelijkheden voor het vergroten van de instroom verder onderzocht worden in de komende pilotperiode. Enkele voorstellen hiervoor zijn:

- De taalwijzer en taalaanbieders benaderen peuterspeelzalen in de buurt van taalaanbieders om gezamenlijk afspraken te maken over de toeleiding.
- Taalaanbieders werven actief ouders op VVE-voorzieningen om inburgeringscursussen te volgen op hetzelfde tijdstip als de VVE. In de nieuwe aanbesteding hebben taalaanbieders de mogelijkheid om zelf de werving ter hand te nemen om instroom van inburgeraars te genereren. VVE-voorzieningen zijn dan een goede vindplaats.
- De uitvoerders van VVE wijzen ouders van kinderen op de peuterspeelzalen actief op de mogelijkheid om inburgering te gaan volgen en melden hen aan bij de Taalwijzer of *DWI*.

Inrichting werkproces Taalwijzer en DWI

De veranderingen in het werkproces inburgering zijn nog onvoldoende bekend bij casemanagers. Om dit te verbeteren moet het volgende gebeuren

- De Taalwijzer en *DWI* lichten hun eigen medewerkers goed voor over de mogelijkheden tot plaatsing van kinderen bij een VVE-voorziening, zodat

het onderwerp uitgebreid aan de orde komt tijdens de intake met inburgeraars met jonge kinderen. Dat betekent ook dat de Taalwijzers en casemanagers bij DWI beter op de hoogte moeten worden gebracht van de procedure kinderopvang voor inburgeraars. In deze procedure is aanwezige kinderopvang leidend voor de tijden van plaatsing op een inburgeringscursus.

- Bij de intake ligt de nadruk op de meerwaarde van VVE voor een kind in plaats van op het eventuele kinderopvangaspect.

3 ACHTERGROND EN OPZET VAN HET ONDERZOEK

Eind 2009 is in de gemeente Amsterdam een pilot gestart om de instroom van kinderen van inburgeraars in de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) te vergroten. RegioPlan is door DWI verzocht om deze pilot in de beginfase van de uitvoering te volgen. Het gaat hierbij met name om een beschrijving van het proces, het meten van de eerste resultaten en het doen van aanbevelingen om de instroom van kinderen in VVE verder te bevorderen.

3.1 Achtergrond van het onderzoek

Hoewel er geen harde gegevens beschikbaar zijn, bestaat de indruk dat er relatief weinig kinderen van inburgeraars gebruikmaken van VVE. Dit terwijl er in de stad inmiddels meer dan voldoende VVE-plaatsen zijn. Tegelijkertijd zijn er wachtlijsten voor kinderen van potentiële inburgeraars die een inburgeringscursus willen volgen. Overigens wordt een deel van de kinderen van inburgeraars informeel opgevangen via de 4-euroregeling of het netwerk van de ouders en maken zij dus geen gebruik van formele kwalitatief hoogwaardige kinderopvang.¹ Het samenbrengen van inburgeringskinderen en VVE lijkt een goede oplossing om de achterblijvende instroom tegemoet te komen, mede omdat deze kinderen bij uitstek de doelgroep voor onderwijs in het kader van VVE vormen. Zij kunnen hierdoor immers mogelijke taalachterstanden inlopen zodat ze beter zijn voorbereid op deelname aan het basisonderwijs.

In juni 2009 heeft de gemeente Amsterdam daarom een voorstel ingediend bij het ministerie van VROM/WWI ten behoeve van het opzetten van een pilot kinderopvang met VVE voor kinderen van inburgeraars. De pilot dient ervoor om de instroom van deze kinderen in de VVE te vergroten. Het voorstel is goedgekeurd en wordt financieel ondersteund door het ministerie. De gemeente is in verschillende stadsdelen van start gegaan om de betrokken partijen bijeen te brengen en gezamenlijk tot afspraken te komen.²

De gemeente wil door middel van concrete afspraken en initiatieven de instroom in de VVE van kinderen van inburgeraars verbeteren. Hiertoe zijn in

---

¹ Als een inburgeraar op een wachtlijst staat voor reguliere kinderopvang of 's avonds en in het weekend het inburgeringstraject volgt en kinderopvang nodig heeft, kan gebruikgemaakt worden van de zogenoemde 4-euroregeling. Een inburgeraar krijgt dan vier euro per uur per gevolgd lesuur voor maximaal twee kinderen via de aanbieder. De vier euro wordt alleen vergoed indien de inburgeraar op de les komt.

² Aanvankelijk was de pilot beperkt tot enkele stadsdelen. De doelstelling is uitgebreid en inmiddels wil men tot een stadsbrede vergroting van de instroom komen.

het kader van het pilotproject de volgende vijf doelstellingen geformuleerd:

- het verhogen van de instroom van kinderen van inburgeraars naar kinderopvang met VVE. De concrete doelstelling hierbij is een toename van de instroom van twaalf extra kinderen van inburgeraars in de VVE per stadsdeel. De peildatum hiervoor is 1 januari 2010.
- het werven van ouders van kinderen op de VVE voor deelname aan inburgering;
- een betere voorlichting, werving en begeleiding ten behoeve van deelname van kinderen van inburgeraars aan VVE;
- het bevorderen van een op elkaar afgestemd aanbod van inburgering en kinderopvang met VVE, zowel organisatorisch als inhoudelijk;
- het beschikbaar stellen van leerervaringen met betrekking tot kinderen van inburgeraars in het VVE, zodat hier ook elders gebruik van kan worden gemaakt.

De pilots bevinden zich in het voorjaar van 2010 in de opstartfase. Om zo goed mogelijk zicht te houden op de ontwikkelingen, laat DWI deze fase volgen door RegioPlan. Het onderliggende rapport is daarvan het resultaat. Hierin is aandacht voor het proces en de eerste resultaten. In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de onderzoeksvragen en opzet van het onderzoek.

3.2 Onderzoeksvragen en -opzet

Het doel van de evaluatie is antwoord te geven op de volgende vragen:

1. In hoeverre moeten de beoogde doelstellingen, zoals door de gemeente Amsterdam aangegeven, haalbaar worden geacht en welke voorwaarden zijn hiervoor noodzakelijk?³
2. Op welke wijze is er door de afzonderlijke partijen (stadsdelen, projectgroep en ketenpartners) inhoud gegeven aan het realiseren van deze doelstellingen?
3. Wat maakt de praktijkvoorbeelden in de verschillende stadsdelen succesvol?
4. Zijn deze succesfactoren reproduceerbaar in andere stadsdelen of steden?
5. Welke adviezen kunnen op grond van de bevindingen uit dit onderzoek aan zowel de gemeente Amsterdam als de betrokken ketenpartners worden gegeven?

Omdat de pilots zich nog in een vroeg stadium bevinden en bij aanvang van het onderzoek nog niet duidelijk was welke stadsdelen meedoen, is gekozen voor een flexibele aanpak. Het onderzoek spitst zich toe op de stadsdelen waar al activiteiten in het kader van de pilot zijn gestart, te weten stadsdeel

---

³ Het gaat hier om de realisatie van doelen aan het einde van 2010.

Noord en West. Voor deze stadsdelen zijn de volgende activiteiten ondernomen:

Bestudering documentatie

Ter voorbereiding op de werkzaamheden zijn relevante documenten bestudeerd. Dit betreft bijvoorbeeld de startnotitie van 22 september 2009, het werkplan van 22 oktober 2009 en de projectvoorstellen van de pilots.

Bezoek aan de stadsdelen

In de twee stadsdelen met een concrete pilot is gesproken met de ketenpartners, zowel van de VVE-keten als de inburgeringsketen. Ook is een bezoek gebracht aan de locaties waar de pilots worden uitgevoerd. Verder is nog gesproken met twee goed functionerende kinderdagverblijven met een VVE-voorziening, die buiten de pilots vallen.

Deelname miniconferentie

In januari is in stadsdeel Nieuw-West een miniconferentie georganiseerd. De onderzoeker heeft deelgenomen aan deze miniconferentie. Van de andere miniconferenties zijn de verslagen bestudeerd.

Gesprek met de leden van het projectteam

Doordat er nog volop ontwikkelingen plaatsvinden in de pilots en in het aanpalende beleid, is er steeds nauw contact geweest met DWI over de te nemen stappen tijdens het onderzoek. Ook is afzonderlijk gesproken met leden van het projectteam 'inburgeren en VVE'.

De verschillende stappen in het onderzoek hebben geleid tot een duidelijk inzicht in de stand van zaken, op basis waarvan de onderzoeksvragen worden beantwoord en 'good practices' worden beschreven.

4 ACHTERGROND PILOTS

De schatting is dat er in Amsterdam per vijf inburgeraars één kinderopvangplaats nodig is. Dat betekent de opvang van maximaal 1500 kinderen per jaar. In de huidige situatie wordt echter maar de helft van deze kinderen bemiddeld voor reguliere kinderopvang. De instroom in VVE is nog veel lager. De kinderen van inburgeraars hebben vaak juist baat bij een opvangaanbod met VVE, vanwege het risico op taalachterstand. De gemeente wil daarom meer instroom van kinderen van inburgeraars in de VVE.

Er zijn verschillende redenen waarom er kinderen van inburgeraars maar in beperkte mate gebruik maken van VVE. De belangrijkste redenen hebben te maken met de logistieke en inhoudelijke afstemming. Zo zijn de tijden van de inburgeringslessen en de VVE lastig op elkaar af te stemmen. Ook liggen de voorzieningen vaak ver uit elkaar. Een andere oorzaak ligt in de voorlichting. De Taalwijzers en DWI presenteren kinderopvang via de VVE nog te weinig als 'school' voor de kinderen. Inburgeraars vinden VVE vaak aantrekkelijker dan kinderopvang, maar weten niet dat kinderen ook daar opgevangen kunnen worden. Evenmin worden ouders bij de VVE lang niet altijd gewezen op de mogelijkheden van inburgering.

Vanwege het beperkte gebruik is DWI in samenwerking met de stadsdelen een pilot gestart om het gebruik van VVE door kinderen te bevorderen. Deze pilot vindt plaats in een context van veranderingen rond inburgering en VVE die mogelijk invloed hebben op de pilots. Deze ontwikkelingen bieden zowel kansen als belemmeringen.

In dit hoofdstuk beschrijven we kort de stand van zaken ten aanzien van de combinatie van VVE en inburgering. We geven eerst de potentiële instroom. Vervolgens gaan we in op de betrokken ketenpartners bij VVE en kinderopvang. Ook is hierbij aandacht voor de stappen die een inburgeraar moet doorlopen voordat hij in aanmerking komt voor kinderopvang. In paragraaf 2.3 komt vervolgens aan de orde hoe het staat met de huidige aansluiting tussen inburgering en VVE. In paragraaf 2.4 gaan we in op de kosten en financiering van de VVE en kinderopvang. Paragraaf 2.5 behandelt de belangrijkste knelpunten in de aansluiting VVE en inburgering. Vervolgens komen in paragraaf 2.6 de ontwikkelingen aan de orde die zich voordoen op het terrein van inburgering en VVE en die mogelijk van invloed zijn op de pilots. Er wordt besloten met de belangrijkste conclusies.

4.1 Potentieel aantal kinderen van inburgeraars voor VVE

Er zijn geen precieze gegevens bekend van het aantal kinderen van inburgeraars dat gebruikmaakt van VVE, aangezien in het registratiesysteem van de inburgering alleen wordt bijgehouden of kinderen gebruikmaken van kinderopvang. Er wordt ook niet bijgehouden of kinderen eventueel gebruikmaken van een peuterspeelzaal of van een kinderdagverblijf met VVE. Zo is niet bekend of inburgeraars met kinderen die geen opvang behoeven, wel een

kind op een VVE-voorziening hebben. Door de VVE wordt evenmin geregistreerd of de ouders van een kind mogelijk inburgeraars zijn.

Om indruk te krijgen van het potentiële aantal kinderen van inburgeraars dat voor opvang in aanmerking komt, heeft DWI een schatting gemaakt op basis van gegevens van O+S. In 2009 is de schatting dat op elke vijf inburgeraars op een inburgeringstraject er één jong kind moet worden opgevangen. Dit betekent in totaal maximaal 1500 kinderen. Ongeveer de helft van deze kinderen maakt gebruik van formele opvang in de kinderopvang of voorschool. Zo zijn er zevenhonderd aanmeldingen voor kinderopvang gedaan en heeft Chikuba in 2009 vijfhonderd kinderen van inburgeraars op kinderdagverblijven geplaatst. De andere helft maakt gebruik van informele opvang of de 4-euroregeling.¹ De gemeente heeft eigenlijk niet goed zicht op hoe deze groep wordt opgevangen. Er is zeer waarschijnlijk nog een potentieel van circa vijfhonderd kinderen dat kan worden opgevangen op een kinderdagverblijf of VVE. Overigens is van de groep kinderen die niet zijn aangemeld voor kinderopvang, niet bekend of zij eventueel al gebruikmaken van VVE.

4.2 Ketenpartners VVE en inburgering

Bij het combineren van VVE en inburgering zijn twee ketens met elk hun eigen ketenpartners betrokken. Het gaat hierbij om de inburgeringsketen en de VVE-keten. Op het niveau van het stadsdeel vindt aansturing en afstemming plaats. De beleidsmedewerkers bij de stadsdelen op de twee thema's vormen dan ook de belangrijkste schakel tussen de ketens. Hieronder worden de ketens kort beschreven.

4.2.1 Inburgeringsketen

Bij de inburgering zijn op stadsdeelniveau de volgende partijen betrokken: de Taalwijzer, DWI, taalaanbieders, kinderopvangintermediair Chikuba en de kwartiermaker inburgering bij het stadsdeel. De ketenpartners hebben maandelijks overleg. Het stadsdeel initieert dit overleg. Onderwerpen als kinderopvang en VVE kunnen indien nodig geagendeerd worden. Uit de interviews blijkt dat het onderwerp niet standaard op de agenda staat.

---

¹ Als een inburgeraar op een wachtlijst staat voor reguliere kinderopvang of 's avonds en in het weekend het inburgeringstraject volgt en kinderopvang nodig heeft, kan gebruikgemaakt worden van de zogenoemde 4-euroregeling. Een inburgeraar krijgt dan vier euro per uur per gevolgd lesuur voor maximaal twee kinderen via de aanbieder. De vier euro wordt alleen vergoed indien de inburgeraar op de les komt.

Huidig proces plaatsing kind inburgeraars op kinderopvang

Intake bij DWI of de Taalwijzer

Inburgeraars die worden opgeroepen voor inburgering of zelf aangeven te willen inburgeren, kregen tot voor kort een intake met de Taalwijzer of bij DWI.² In de intake wordt aandacht besteed aan de vaardigheden van de inburgeraar en de wensen voor de inburgering. Vervolgens doet een inburgeraar een assessment op basis waarvan wordt bepaald welk traject gevolgd kan worden. De inburgeraar wordt door de Taalwijzer gemeld bij een taalaanbieder die vervolgens een aanbod voor een cursus doet.

In de intake wordt ook de behoefte aan kinderopvang geïnventariseerd en gekeken naar mogelijke oplossingen hiervoor. Zo blijkt soms dat een kind al naar een peuterspeelzaal met VVE gaat. Er wordt dan naar een bijpassende cursus gezocht. Wanneer een kind nog geen VVE volgt, wordt de ouder doorverwezen naar de kinderopvang of VVE.

Wat betreft de doorverwijzing was er tot maart 2010 een verschil tussen de Taalwijzer en DWI. Uitkeringsgerechtigden die gingen inburgeren, moesten zelf kinderopvang regelen met ondersteuning van de casemanager van DWI. Het ging hierbij zowel om het vinden van een plaats als de administratie rond de aanvraag van een plaats. De cliënten van de Taalwijzers werden daarentegen verwezen naar Chikuba, een intermediair voor kinderopvang. Vanaf 1 maart 2010 is het de bedoeling dat zowel DWI-cliënten als cliënten van de Taalwijzer worden doorverwezen naar de kinderopvangintermediair.

Activiteiten kinderopvangintermediair

Chikuba is een particuliere kinderopvangintermediair die voor bedrijven en gemeenten bemiddeld bij het vinden van kinderopvang. In het kader van de inburgering heeft Chikuba de opdracht om voor inburgeraars een kinderopvangplek te regelen. Er wordt gezocht naar kinderopvang (VVE of kinderdagverblijf) in de omgeving van de ouder of de school. Chikuba heeft een overzicht van vrijwel alle erkende kinderopvangorganisaties. Wanneer ouders kiezen voor een VVE-plek bij een peuterspeelzaal, moeten zij zelf verder de aanmelding regelen. Voor een plek bij een kinderdagverblijf regelt Chikuba alle administratieve handelingen, zoals aanmelding bij de belasting en het aanvragen van belastingteruggaaf. Het werkgeversdeel wordt door DWI betaald en wordt aangevraagd via het centraal loket. Ook daarvoor regelt Chikuba de aanvraag.

De kinderopvangintermediair kan starten met het zoeken van opvang op het moment dat bekend is naar welke taalaanbieder de inburgeraar wordt verwezen.

Ouders hoeven overigens geen gebruik te maken van een kinderopvangintermediair, maar kunnen de aanmelding en aanvraag ook zelf regelen. In de praktijk blijkt het vaak lastig om alle administratie te regelen,

---

² Mensen met een uitkering vallen niet onder de Taalwijzer maar worden door een casemanager van DWI begeleid. Vanaf 1 maart vallen alle inburgeringsplichtigen onder DWI.

zodat deze ouders vaak bij de aanvraag ondersteund worden door het dagverblijf.

4.2.2 VVE-keten

Voor- en vroegschoolse educatie is erop gericht om kinderen van tweeënhalf tot zes jaar te stimuleren in hun ontwikkeling. De voorschool biedt programma's aan op peuterspeelzalen en sinds enige jaren ook op kinderdagverblijven. De voorschool zet deze programma's voort op de basisschool. De peuterspeelzalen die voorschool bieden, zijn in veel gevallen aangesloten bij een basisschool. Hoewel kinderen op de voorschool meestal doorstromen naar de gelieerde basisschool is dit geen voorwaarde. De kinderdagverblijven met voorschool hebben meestal geen directe link met een basisschool.

In principe is de voorschool toegankelijk voor alle kinderen. De programma's richten zich echter sterk op zogenoemde doelgroepkinderen, kinderen van ouders met een laag opleidingsniveau, voor wie een risico op taalachterstand bestaat. Over het algemeen geldt dat er door een grote groep doelgroepkinderen gebruikgemaakt wordt van de VVE. De streefcijfers voor 1010 zijn in verschillende stadsdelen al ruimschoots gehaald.

De bezettingsgraad van de peuterspeelzalen met voorschool is echter niet volledig. Gemiddeld over de hele stad is volgens DWI sprake van een bezettingsgraad van tachtig procent.

VVE is een verantwoordelijkheid van de stadsdelen. Wel zijn er stedelijke kaders en wordt vanuit de centrale stad ondersteuning geboden. Het Ouder en Kindcentrum (OKC) doet de indicatiestelling van de doelgroepkinderen. Ook hebben zij een taak in het verwijzen van kinderen met een taalachterstand naar een VVE-voorziening.

Er is een vijftal VVE-programma's waaruit gekozen kan worden. De pedagogisch medewerker moeten getraind zijn in VVE. Ook is een dubbele bezetting van pedagogisch medewerker nodig op de voorschool. Bij de voorschool is niet alleen aandacht voor de kinderen, ook de ouderbetrokkenheid is belangrijk. Ouders moeten voor een deel meedraaien in de klas. Daarnaast wordt er voorlichting gegeven over allerlei zaken die met opvoeding te maken hebben.

De belangrijkste ketenpartners voor de VVE zijn de beleidsmedewerker bij het stadsdeel, het OKC, de aanbieders van VVE (zowel dagverblijven als peuterspeelzalen) en de basisscholen die verbonden zijn aan voorscholen. Per stadsdeel is er een groot verschil in het aantal betrokken partners. Zo wordt in het ene stadsdeel alle VVE georganiseerd door één welzijnsorganisatie, terwijl in andere stadsdelen meer partijen betrokken zijn. De VVE-partners hebben met enige regelmaat overleg.

Samenvatting

Samenvattend kan worden gesteld dat er voldoende VVE-plaatsen zijn in Amsterdam om nieuw aanbod op te vangen. Het blijkt echter dat VVE weinig wordt gebruikt als vorm van kinderopvang voor inburgeraars die starten met een inburgeringscursus. De twee ketens komen dus niet bij elkaar. Dit wordt ook bevestigd vanuit het veld en is aanleiding tot het vormgeven van een pilot door de centrale stad. In paragraaf 2.5 wordt nader ingegaan op de redenen waarom de twee ketens elkaar maar in beperkte mate vinden. Eerst wordt nog aandacht besteed aan de kosten van kinderopvang en VVE, omdat dit ook effect heeft op het gebruik van kinderen van inburgeraars van kinderopvang en VVE.

4.3 Kosten en financiering van de kinderopvang en VVE

Bij de mogelijkheden voor inburgeraars om gebruik te maken van kinderopvang en VVE speelt ook de financiering een rol. Dit betreft zowel de kosten voor de inburgeraars als voor de gemeente. In deze paragraaf wordt hier daarom nader op ingegaan. Inburgeraars kunnen gebruikmaken van de Wet kinderopvang wanneer zij inburgeren en kinderopvang nodig hebben. Wanneer zij een laag inkomen hebben, krijgen zij een groot deel terug van de belasting. DWI betaalt het werkgeversdeel (1/6 van de kosten). Voor inburgeraars zonder uitkering wordt de vergoeding aangevraagd via het centraal loket van DWI. Voor uitkeringsgerechtigden doet de casemanager de aanvraag. In principe vergoedt DWI alleen opvang voor de uren die een inburgeraar onderwijs volgt plus een uur voor reizen en ophalen. Dit zijn doorgaans drie dagdelen van vier uur.

Kinderdagverblijven zijn over het algemeen echter weinig genegen om halvedagopvang aan te bieden. Het brengen en ophalen van kinderen halverwege de dag brengt veel onrust met zich mee. Kinderopvangaanbieders en de pedagogisch medewerker hebben de voorkeur voor een heledagopvang. Doordat er op veel kinderdagverblijven nog sprake is van wachtlijsten, hoeven dagverblijven ook niet over te gaan tot halvedagopvang. Voor inburgeraars die bemiddeld worden via de kinderopvangintermediair geldt dat als er geen geschikte opvang voor een dagdeel gevonden kan worden, een vergoeding voor een hele dag wordt toegekend door DWI. Dit betekent extra kosten voor DWI. Wanneer meer kinderen in het kader van de pilots gebruik gaan maken van kinderopvang met VVE, zullen de kosten voor DWI sterk oplopen als er onvoldoende halvedagopvang is.

Sociaal-medische indicatie

Voor inburgeraars die geen recht op kinderopvang hebben – omdat er bijvoorbeeld een partner thuis is die het kind zou kunnen opvangen – is in sommige gevallen toch een mogelijkheid gebruik te maken van kinderopvang. Indien de partner door ziekte of vanwege een sociale reden niet in staat is om

volledig voor het kind te zorgen en vastgesteld wordt dat kinderopvang kan bijdragen aan het oplossen van het probleem, dan kan in sommige gevallen een bijdrage in de kosten van kinderopvang van de gemeente Amsterdam worden ontvangen. Dit betreft dan een sociaal-medische indicatie. Het OKC kan hiervoor verwijzen. De GGD stelt de medische of sociale noodzaak vast. Wanneer het kinderen betreft uit een niet-Nederlandstalig gezin, hebben deze kinderen juist vaak baat bij een dagverblijf waar ook voorschool wordt aangeboden.

Eigen bijdrage VVE

Aan deelname aan voorschool op een peuterspeelzaal zijn voor de inburgeraars in de meeste stadsdelen weinig extra kosten verbonden. De stadsdelen hanteren daarbij wel verschillende eigen bijdrages. Zo is in een groot deel van de stadsdelen de voorschool op de peuterspeelzalen gratis voor doelgroepkinderen. In andere stadsdelen wordt een kleine eigen bijdrage gevraagd.

4.4 Knelpunten in de huidige situatie rond aansluiting VVE en inburgering

Door het veld en door DWI worden verschillende knelpunten geïdentificeerd die er toe leiden dat kinderen van inburgeraars onvoldoende gebruikmaken van VVE-voorzieningen. Hieronder wordt nader ingegaan op de knelpunten.

Organisatorische en inhoudelijke afstemming tussen inburgering en VVE

De meeste knelpunten die genoemd worden hebben te maken met de afstemming tussen de inburgering en VVE. Het gaat hierbij zowel om inhoudelijke als meer organisatorische aspecten. In het bijzonder gaat het om de volgende aspecten:

- De taalaanbieder en VVE-voorziening bevinden zich vaak niet in elkaars nabijheid, waardoor het lastig wordt voor ouders om de logistiek te regelen.
- De openingstijden van de voorschool zijn vaak lastig te combineren met een inburgeringscursus. De peuterspeelzalen met voorschool zijn weinig flexibel in de aanvang- en eindtijden. Zo zou de voorschool iets eerder open moeten gaan en een kwartier tot een half uur later moeten sluiten, om ouders gelegenheid te geven om ook op tijd deel te nemen aan hun inburgeringscursus. De regels vanuit de inspectie staan ruimere openingstijden echter niet toe.
- De openingstijden verschillen tussen VVE-instellingen binnen en tussen de stadsdelen. Dit maakt het lastig voor taalaanbieders om de tijden van de inburgeringscursussen hierop af te stemmen.
- Taalaanbieders wijzigen nog al eens de tijden van de cursus, waardoor er aanpassingen gedaan moeten worden in de opvangdagen en tijden. Dit is niet altijd mogelijk. Er wordt door sommige taalaanbieders nauwelijks onderwijs gegeven op de woensdag en de vrijdag, terwijl er juist op die dagen wel opvang te vinden is.

Informatievoorziening

Andere veelgenoemde knelpunten hebben te maken met de informatievoorziening over VVE aan inburgeraars en over inburgering bij ouders van wie kinderen gebruikmaken van VVE. Meer specifiek gaat het om de volgende aspecten:

- Er is mogelijk sprake van onbekendheid van VVE bij ouders die moeten inburgeren.
- Er wordt nog weinig aan werving van ouders voor inburgering gedaan op de VVE-voorzieningen en bij het OKC.
- Ook bij de Taalwyzers en DWI worden ouders nog nauwelijks gewezen op de meerwaarde die VVE kan hebben voor de kinderen. Er wordt wel geïventariseerd of er opvang nodig is, maar daarbij wordt niet specifiek naar VVE gekeken.

Financiering

Ook de financiering speelt een rol. Er is geen eenduidig beleid rond de voorschool tussen de stadsdelen. Ook rond de kinderopvang spelen financiële aspecten. In het bijzonder gaat het om de volgende aspecten:

- De financiering rond kinderopvang is voor de meeste inburgeraars te gecompliceerd. Het lukt hen vaak niet zonder ondersteuning financiering aan te vragen. Zij hebben daarom ook vaak een voorkeur voor de 4-euroregeling in plaats van een formele kinderopvangplaats.
- Er is maar een beperkt aantal kinderdagverblijven dat halvedagopvang biedt.
- Er is geen stedelijk beleid ten aanzien van de ouderbijdrage voor de VVE. Dit verschilt per stadsdeel. Voor doelgroepkinderen is VVE vaak gratis, maar daarvoor is een indicatiestelling van het OKC nodig. Voor inburgeraars is dat mogelijk een drempel.

4.5 Relevante ontwikkelingen in het kader van VVE en inburgering

Zoals in het voorgaande duidelijk werd, is de pilot gestart in een periode dat er verschillende ontwikkelingen gaande zijn. Voor de pilots zijn de volgende ontwikkelingen van belang:

- de nieuwe aanbesteding en veranderingen in het werkproces inburgering;
- samenvoeging van stadsdelen;
- invoering van de Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (OKE).

We lichten deze punten achtereenvolgens kort toe.

Verandering in het werkproces inburgering

Per 1 maart wordt in de inburgeringsketen gewerkt volgens de nieuwe aanbestedingsregels. Dit heeft gevolgen voor de organisatie van de inburgering. Zo is het aantal aanbieders per stadsdeel afgenomen tot drie aanbieders. Ook is in de nieuwe aanbesteding opgenomen dat de kinderopvang leidend is bij het plaatsen van een inburgeraar. Dat betekent dat een aanbieder een plaats moet regelen op de dagen dat er kinderopvang/VVE beschikbaar is.

Een andere ontwikkeling is de overgang van inburgering naar DWI. Vanaf 1 maart vallen de inburgeringsplichtigen en de inburgeraars met een uitkering onder DWI. Voorheen vielen alleen uitkeringsgerechtigden onder DWI. De Taalwijzer houdt de vrijwillige inburgeraars als cliëntgroep en raakt dus de begeleiding van de groep van inburgeringsplichtigen zonder uitkering kwijt.

Wanneer wordt gekeken naar de mogelijke betekenis van de veranderingen voor de plaatsing van kinderen op de VVE, lijken deze voor het grootste deel gunstig en kan de opvang van kinderen op de VVE worden bevorderd. Zo wordt het overleg en de afstemming tussen partijen eenvoudiger nu er sprake is van maar drie taalaanbieders per stadsdeel. Ook biedt het uitgangspunt dat de beschikbaarheid van kinderopvang leidend wordt bij het aanbieden van een inburgeringscursus nieuwe mogelijkheden.

Wat betreft de overgang naar DWI is nog niet duidelijk wat dit gaat betekenen. Nog niet in alle stadsdelen heeft DWI de uitvoering al helemaal uitgewerkt. Ook is nog niet helemaal duidelijk welke gevolgen dit heeft voor de kinderopvang. In feite zou de situatie moeten verbeteren, aangezien nu ook cliënten via DWI worden verwezen naar de kinderopvangintermediair. Voorheen werd de inburgeraar geacht dit zelf te regelen, eventueel met ondersteuning van de casemanager.

Samenvoeging stadsdelen

Het huidige aantal stadsdelen wordt teruggebracht tot zeven per 1 mei 2010. Dit heeft ook gevolgen voor de pilots. De samengevoegde stadsdelen moeten namelijk opnieuw de ketenoverleggen vormgeven. Daarnaast veranderen de betrokken beleidsmedewerkers bij de pilots in sommige gevallen van functie en neem het aantal beleidsmedewerkers af. Op korte termijn kan dit de samenwerking en afstemming negatief beïnvloeden.

Een ander punt voor verdere afstemming is dat in de oorspronkelijke stadsdelen soms sprake is van verschillende welzijnsorganisaties die VVE aanbieden. Ook wordt in sommige stadsdelen de Taalwijzer door een externe partij vormgegeven. Het samenvoegen van dergelijke organisaties moet nog beginnen. Verder is het nog niet duidelijk of in de nieuw gevormde stadsdelen het afstemmen van VVE en inburgering op de agenda blijft staan. Dit is mede afhankelijk van beleidskeuzes die worden gemaakt door de nieuwe besturen.

Wanneer er geen specifiek beleid op wordt ontwikkeld, is het lastig om te komen tot meer afstemming.

Invoering Wet OKE

Per 1 augustus 2010 gaat de Wet OKE in. De gemeente krijgt dan de wettelijke verantwoordelijkheid om een goed voorschoolaanbod te bieden aan alle jonge kinderen met een taalachterstand. In het kader van de Wet OKE worden tevens hogere kwaliteitseisen aan sociaal pedagogisch medewerkers gesteld.

Daar de meeste kinderen van inburgeraars in de doelgroep van kinderen met een taalachterstand vallen, heeft de gemeente/stadsdelen hierin een taak. Hoe dit precies ingevuld gaat worden is nog niet duidelijk. Het vergroten van de mogelijkheden om VVE te bieden aan kinderen van inburgeraars past echter helemaal in het kader van de wet. De Wet OKE is dus mogelijk een stimulans voor een vergroting van het aanbod van VVE aan kinderen van inburgeraars.

4.6 Conclusies

Bij zowel de gemeente als in het veld bestaat de indruk dat kinderen van inburgeraars slechts in beperkte mate gebruikmaken van VVE-voorzieningen. Een belangrijke reden is dat de inburgeringsketen en VVE-keten onvoldoende op elkaar aansluiten. Dit geldt zowel op het organisatorische als het inhoudelijk vlak. Ook het gebrek aan voldoende voorlichting en actieve werving voor de VVE bij inburgeraars is een knelpunt. Dit geldt ook voor voldoende voorlichting en actieve werving van inburgeraars bij VVE. Deze knelpunten vragen om een gerichte aanpak en nauwe samenwerking tussen de twee betrokken ketens, inburgering en VVE. Het opzetten van pilots om de instroom en samenwerking te bevorderen, biedt mogelijk oplossingen.

De pilots vinden plaats in een context van veranderingen op verschillende gebieden, zoals aanpassingen binnen het werkproces inburgering, de samenvoeging van de stadsdelen en de invoering van de Wet OKE. Deze ontwikkelingen hebben een verschillend effect op de initiatieven rond het bevorderen van de afstemming tussen VVE en inburgering. De wijzigingen in het werkproces inburgering lijken vooral kansen te bieden. Er wordt namelijk meer gestuurd op het gebruikmaken van VVE door kinderen van inburgeraars. Ook de uitvoering van de Wet OKE leidt waarschijnlijk tot meer kansen. De gemeente/stadsdelen hebben vanaf augustus 2010 de taak om zorg te dragen voor een goed aanbod van voorzieningen voor kinderen met een taalachterstand. De samenvoeging van de stadsdelen ten slotte kan het afstemmingsproces tussen inburgering en VVE daarentegen vertragen, daar er voorzieningen moeten worden samengevoegd en er minder en mogelijk andere medewerkers komen om het proces te begeleiden.

5 DOELSTELLINGEN EN UITWERKING VAN DE PILOTS

In de pilot om meer kinderen van inburgeraars in te laten stromen in de VVE zijn door de projectgroep VVE en inburgering vier doelen vastgesteld: het bevorderen van de instroom, het verbeteren van de werving en toeleiding, het bevorderen van op elkaar afgestemd aanbod en het beschikbaar stellen van leerervaringen. Om de doelen te bereiken zijn verschillende activiteiten ontplooid. Zo zijn er in vier stadsdelen miniconferenties gehouden waar alle verschillende betrokken ketenpartners besproken hebben wat de knelpunten rond VVE en inburgering zijn en welke mogelijkheden zij zien om het gebruik van VVE te bevorderen. In twee stadsdelen heeft dit een follow-up gekregen in de vorm van een pilot.

In beide stadsdelen omvatten de pilots een kinderdagverblijf dat tevens VVE biedt. In Noord betreft het een nieuwe vestiging, in West een bestaande locatie. De organisaties bevinden zich in de buurt van de locaties van inburgeringscursussen. Deze kinderdagverblijven vangen voornamelijk kinderen van inburgeraars op en bieden hen VVE. De pilotmiddelen zijn gebruikt om de pedagogisch medewerkers te scholen om het voorschoolprogramma te geven en om de kinderopvang in te richten conform de eisen van dit programma.

De pilots in de stadsdelen richten zich vooral op het doel om het aantal kinderen van inburgeraars dat VVE aangeboden krijgt, te vergroten. Daarnaast werken de stadsdelen aan het verbeteren van de werving en toeleiding. Dit geldt vooral voor de pilot in Noord, waar inburgeraars zijn benaderd die op de wachtlijst voor kinderopvang staan. Verder maken de ketenpartners afspraken om de toeleiding te verbeteren. Het bevorderen van de inhoudelijke afstemming is nog nauwelijks aan de orde in de pilots, maar staat wel gepland. Tot slot valt op dat de pilots zich vooral richten op initiatieven van individuele aanbieders van kinderopvang en VVE. Er zijn nog nauwelijks maatregelen genomen om te komen tot een structurele verbetering in de aansluiting tussen VVE en inburgering.

Hoewel de andere stadsdelen niet deelnemen aan de pilots, zijn hier tevens initiatieven van kinderdagverblijven om VVE aan te bieden aan onder meer kinderen van inburgeraars. Het gaat in die gevallen ook om dagverblijven die al contacten hebben met een taalaanbieder met een leslocatie in de buurt.

5.1 Geformuleerde doelstellingen, acties en invulling vanuit projectgroep

Zoals in het voorgaande hoofdstuk is aangegeven, is sprake van een onvoldoende match om kinderen van inburgeraars op de VVE te plaatsen. De gemeente heeft doelstellingen geformuleerd om dit te veranderen. Zo heeft DWI middelen beschikbaar gesteld om in de stadsdelen een pilot te kunnen starten om tenminste twaalf kinderen van inburgeraars per stadsdeel extra te plaatsen in de VVE.

Verder heeft de gemeente ten behoeve van de pilot een oriënterende ronde gemaakt langs de belangrijkste partijen op het gebied van VVE, kinderopvang en inburgering. Op basis hiervan is een startnotitie en een projectvoorstel geschreven. Een van de acties die DWI heeft ondernomen is het organiseren van miniconferenties in de stadsdelen. Het doel van deze conferenties was om de werkprocessen rond werving en toeleiding zodanig aan te passen, dat meer kinderen van inburgeraars instromen in de VVE. Ook zijn in deze fase nieuwe afspraken gemaakt met aanbieders van taallessen, kinderopvang en VVE ten behoeve van een betere onderlinge afstemming. Zo wordt momenteel gewerkt aan een nieuw werkinstructie inburgering en kinderopvang.

Op basis van de doelstellingen heeft de gemeentelijke projectgroep een schema opgesteld van acties en resultaten die men wil bereiken in 2010. Dit overzicht wordt in het onderzoek gehanteerd als uitgangspunt bij het beschrijven en beoordelen van de pilots in de stadsdelen (zie schema 3.1).

Schema 3.1 Doelen, acties en resultaten

Doelen	Acties	Beoogde resultaten
Meer kinderen naar kinderopvang/VVE	<ul style="list-style-type: none"> • Informatievoorziening richting inburgeraars over VVE • Miniconferenties in stadsdelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Stadsbrede invoering opzet pilot • 36 kinderen maken gebruik van VVE
Verbetering werving en toeleiding	<ul style="list-style-type: none"> • Actualiseren werkproces • Faciliteren kinderopvangtoeslag en ouderbijdrage • Afstemmen communicatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkproces wordt ondersteund door informatieproces • Geen wachtlijst voor deze doelgroep • Voorfinanciering toelage door DWI • Uitvoering communicatieplan en 5 conferenties
Betere afstemming aanbod VVE en inburgering	<ul style="list-style-type: none"> • Formuleren gemeenschappelijke uitgangspunten • Formuleren stedelijk kader voor partijen • Elkaar aanspreken op afspraken en prestaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbesteding taalaanbieders op basis van uniforme uitgangspunten • Alle partijen werken met stedelijk kader • Bestuurlijke borging eind 2010
Beschikbaar stellen leerervaringen	<ul style="list-style-type: none"> • Tussentijdse evaluatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Slotbijeenkomst • Overzicht good practices

In de volgende paragraaf wordt gekeken in hoeverre de voorgenomen acties uit het schema al zijn genomen en wat de resultaten daarvan zijn. We concentreren ons daarbij op de miniconferenties en de pilots op stadsdeel-

niveau. Steeds wordt ingegaan op de vraag in welke mate aandacht in de pilots is voor de informatievoorziening richting de inburgeraars, op de samenwerking tussen de ketenpartners en op het afstemmen van de communicatie. Daarnaast wordt nog ingegaan op de rol en acties van de centrale stad bij het bereiken van de doelstellingen en het stimuleren van de ketenpartners.

5.2 Stand van zaken in de pilots

In deze paragraaf wordt ingegaan op de uitwerking van de acties die zijn ondernomen om de instroom in de VVE te vergroten. We kijken daarbij naar de acties die zijn onderscheiden in schema 3.1 en de uitwerking daarvan in de pilots in de verschillende stadsdelen.

Informatievoorziening richting inburgeraars over VVE

Het verbeteren van de informatievoorziening wordt gezien als belangrijk door de ketenpartners en heeft tot nu toe op verschillende manieren plaatsgevonden. Zo zijn in het kader van de pilot posters verspreid bij de Taalwijzers en taalaanbieders over de VVE. Verder maakt het verbeteren van de informatievoorziening deel uit van de individuele pilots in de stadsdelen.

Miniconferenties

Tussen november 2009 en maart 2010 zijn er vier miniconferenties georganiseerd in Noord, Oost, West en Nieuw-West. Bij de organisatie van de miniconferenties is vooral ingezet op stadsdelen die relatief veel inburgeraars hebben. Er komt mogelijk nog een miniconferentie in Zuidoost.

Deze miniconferenties hebben als doel om de verschillende ketenpartners kennis te laten maken met elkaar en nader tot elkaar te brengen. De deelnemers aan deze conferenties zijn onder andere de Taalwijzers, de kwartiermaker inburgering, VVE-aanbieders, medewerkers van het OKC, verschillende beleidsmakers van het stadsdeel, kinderopvangintermediairs en taalaanbieders.

De miniconferenties kennen de volgende opbouw. Het eerste gedeelte bestaat uit een toelichting op de VVE en inburgering door betrokken beleidsambtenaren van het stadsdeel. Het tweede deel bestaat uit een workshop om per ketenpartner aan te geven wat de rol zou moeten zijn binnen het proces van plaatsing van een kind van een inburgeraar. Ook wordt gekeken naar wat de ketenpartners nodig hebben om instroom in de VVE van kinderen van inburgeraars te vergroten. Behalve de inhoudelijke kant, bieden de miniconferenties ook de mogelijkheid tot netwerken voor de verschillende ketenpartners.

Bij de miniconferenties kwamen de al eerder beschreven knelpunten naar voren, in het bijzonder de lastige afstemming in openingstijden en het matchen van dagdelen tussen de VVE en inburgering. Naast knelpunten zijn ook positieve elementen genoemd door de verschillende ketenpartners. Zo staan doelgroepouders, en waarschijnlijk inburgeraars ook, positiever tegenover VVE dan tegenover kinderopvang. VVE wordt als een vorm van school gezien en daarom belangrijk gevonden. Tegenover kinderopvang hebben ouders daarentegen vaak wantrouwen of er wel goed voor hun kinderen wordt gezorgd. Ook bestaat de indruk dat de bekendheid met VVE onder doelgroepouders groot is, al verschilt dit tussen de stadsdelen.

De miniconferenties zijn goed bezocht door de betrokken partijen en zijn over het algemeen positief beoordeeld. Uit de interviews kwam echter naar voren dat met name de ketenpartners uit de inburgering meer verwacht hadden van DWI in aansluiting op de conferenties. Ze hopen op concrete werkinstructies om de reguliere VVE en inburgering beter te laten aansluiten en verwachten daarbij meer sturing van de gemeente bij het uitwerken van het verdere beleid.

Actualiseren werkproces

Er wordt gewerkt aan een aanpassing van de werkinstructies voor de Taalwijzers en DWI in het geval van inburgeraars met kinderen in de voorschoolleeftijd. Het doel hiervan is de Taalwijzers en DWI handvatten te geven, zodat zij alert zijn op de plaatsing van kinderen van inburgeraars op een opvangvoorziening met VVE.

Overige acties

In het kader van de pilot zijn ook nog andere acties gepland, zoals het formuleren van gemeenschappelijke uitgangspunten en het afstemmen van de communicatie. Deze acties hebben een begin gekregen op de miniconferenties, maar hebben nog weinig vervolg gekregen. Hetzelfde geldt voor het formuleren van stedelijke kaders en het elkaar aanspreken op afspraken en prestaties. De beperkte uitwerking van stedelijke kaders en het formuleren van gemeenschappelijke uitgangspunten hangt mede samen met de wijze waarop DWI tot nu toe de regierol heeft ingevuld. Er is door DWI veel aandacht besteed aan het opzetten van de miniconferenties en het benaderen en motiveren van stadsdelen om een pilot in te richten. Het ondersteunen van stadsdelen om VVE binnen de inburgeringsketen structureler op de agenda en in het werkproces te krijgen, heeft nog weinig aandacht gekregen.

Tot nu toe is de uitwerking vooral geconcentreerd op de individuele pilots op stadsdeelniveau. Binnen de pilots is daarentegen wel aandacht voor verschillende aspecten als de communicatie en het afstemmen van de uitgangspunten. Hieronder wordt daarom nader ingegaan op de pilots in de stadsdelen.

Pilots op stadsdeelniveau

Naast de miniconferenties hebben de stadsdelen ook de mogelijkheid om een voorstel in te dienen voor een pilot op stadsdeelniveau. Deze pilots richten zich op het vergroten van de instroom en het verbeteren van de werving en toeleiding. In het voorjaar van 2010 hebben drie stadsdelen hieraan gehoor gegeven. In West en Noord is concreet invulling gegeven aan de opvang van kinderen met VVE. In Oost zijn vergevorderde plannen voor een pilot. In de andere stadsdelen heeft men aangegeven geen behoefte te hebben aan een pilot.

In de volgende paragraaf worden de pilots in Noord en West verder uitgewerkt. Opvallend is dat in beide stadsdelen gekozen is voor een aparte kinderopvang met VVE in de buurt van de onderwijslocaties van de aanbieders van inburgeringscursussen. De pilots vallen binnen het stadsdeel onder de VVE en niet onder inburgering. Dit betekent dat de regie bij de beleidsmedewerker VVE ligt en de afdeling inburgering alleen indirect, namelijk via de Taalwijzers, bij de pilots betrokken is.

5.2.1 Pilot Noord

Noord heeft, net zoals de andere stadsdelen, te maken met inburgeraars die niet aan een inburgeringscursus beginnen, omdat er geen 'passende' kinderopvang wordt gevonden. Al in een vroeg stadium, medio 2009, heeft het stadsdeel nagedacht over mogelijkheden om de instroom van kinderen van inburgeraars in de VVE te vergroten en iets te doen aan de wachtlijsten. De pilot is daarom ingezet om juist de ouders die al lang op de wachtlijst staan, te benaderen voor kinderopvang met VVE.

Opzet pilot

De kinderopvangaanbieder Wereldkind heeft samen met het stadsdeel een voorstel voor de pilot ontwikkeld. Wereldkind biedt reeds een combinatie aan van kinderopvang en VVE voor kinderen van inburgeraars op een locatie in Noord. Voor de pilot kunnen zij beschikken over een vrijgekomen kinderopvanglocatie in de nabijheid van de leslocaties van de aanbieders van inburgeringscursussen in de wijk Banne. Deze locatie biedt een goede mogelijkheid om het aantal opvangplaatsen met VVE uit te breiden. Via de pilot zijn extra financiële middelen beschikbaar om de locatie aan te passen aan de eisen van een voorschool. Er zijn twaalf kindplaatsen gecreëerd met de mogelijkheid tot uitbreiding met een extra groep voor opvang in de ochtend. Er zijn ook plannen om een inburgeringsklas te starten in hetzelfde gebouw. Deze cursus wordt dan aangeboden door een taalaanbieder.

Werving

De Taalwijzer in Noord hanteert reeds het principe om kinderen door te leiden naar voorschool, wanneer dat mogelijk is. Wanneer dat niet mogelijk is, worden kinderen geplaatst op een kinderdagverblijf. Een groep ouders stond

echter al enige tijd op de wachtlijst voor een inburgeringscursus, omdat er geen passende kinderopvang voor hun kinderen te vinden was.

De pilot bood een goede gelegenheid om juist deze ouders te benaderen. In onderling overleg hebben de kinderopvangaanbieder, de Taalwijzer en de taalaanbieders besloten om voor de nieuwe plaatsen in het kader van de pilot in eerste instantie de ouders op de wachtlijst uit te nodigen. Alle ouders op de wachtlijst zijn benaderd voor een bijeenkomst met de taalaanbieder, Taalwijzer, kinderopvang en kinderopvangintermediair. Er waren 22 kinderen die op de wachtlijst stonden. Er is sterk ingezet op het bereiken van de ouders voor de bijeenkomst en ze te informeren over het nut van kinderopvang met VVE. Uiteindelijk heeft dit geleid tot zes inschrijvingen. Dat was voor de kinderopvangorganisatie voldoende om met de opvang te starten. In maart 2010 waren er inmiddels elf inschrijvingen, waarvan tien kinderen van inburgeraars.

Inhoud en vormgeving

De kinderopvang in Noord biedt halvedagopvang in verticale groepen.¹ Kinderen van inburgeraars maken op drie dagen vijf uur gebruik van de opvang. Ieder dagdeel worden onderdelen van het lesprogramma Kaleidoscoop aangeboden. Kinderen komen zo aan bijna vijftien uur aanbod van VVE.² Het dagverblijf heeft overigens bewust gekozen voor het voorschoolprogramma Kaleidoscoop. Dit programma heeft volgens hen twee voordelen ten opzichte van andere programma's. In de eerste plaats kunnen jongere kinderen spelenderwijs ook meedoen. Ten tweede sluit Kaleidoscoop goed aan bij andere voorschoolprogramma's die op de basisscholen worden gebruikt.

Zoals gebruikelijk is bij de voorschoolprogramma's, is er ook voorzien in themabijeenkomsten met de ouders. De afstemming tussen de inhoud van het voorschool- en inburgeringsprogramma is tot dusverre nog niet aan de orde. Dit krijgt waarschijnlijk wel meer vorm als op dezelfde locatie een inburgeringsklas start.

Samenwerking ketenpartners

Bij de opzet van de pilot en de verdere uitvoering wordt nauw samengewerkt door de kinderopvangaanbieder met de Taalwijzer en de taalaanbieders in het stadsdeel. Ook de kinderopvangintermediair is betrokken, omdat zij de inburgeraars bij de feitelijke plaatsing begeleiden. De kinderopvangaanbieder heeft vooral met één taalaanbieder goed contact. Er is sprake van korte lijnen en er vindt goed overleg plaats over de afstemming van de lestijden van de ouders en de plaatsing van de kinderen op de opvang. De samenwerking vindt daarmee vooral plaats op uitvoerend niveau. Op inhoudelijk niveau is er nog geen daadwerkelijk samenwerking en afstemming. Volgens de respondenten

---

¹ Een verticale groep houdt in dat kinderen van alle leeftijden tot vier jaar in één groep zijn opgenomen. Bij horizontale groepen is sprake van een leeftijdsindeling, bijvoorbeeld babygroepen tot anderhalf jaar en peutergroepen van anderhalf tot vier jaar.

² De voorschool bij peuterspeelzalen bestaat uit vier dagdelen van drie uur.

zijn er weinig knelpunten geweest bij de invoering van de voorziening, waardoor er nauwelijks informatie is teruggekoppeld met de betrokken ambtenaren bij het stadsdeel. Het onderwerp VVE en inburgering blijkt ook niet standaard op de agenda van het ketenpartneroverleg Inburgering te staan, waardoor er behalve de pilot weinig initiatieven zijn genomen om VVE en inburgering verder te combineren.

Voor het goed functioneren van het VVE-programma is het tevens van belang dat er goed contact is met basisscholen met vroegschoolprogramma's. De kinderopvangorganisatie die de pilot verzorgt, heeft reeds goede contacten met basisscholen, daar zij al een andere kinderopvanglocatie met VVE hebben. De contacten met basisscholen worden in het kader van de pilot verder uitgebreid. Hierbij worden ook afspraken gemaakt over de uitstroom naar de reguliere VVE-voorzieningen. Zo is de afspraak gemaakt dat kinderen van het dagverblijf met voorrang kunnen worden geplaatst op een VVE-voorziening bij een basisschool, wanneer de ouder klaar is met het inburgeringstraject en het kind geen gebruik meer kan maken van de kinderopvang. Ook wordt getracht om driejarige kinderen al te plaatsen op een reguliere VVE-plaats bij een peuterspeelzaal om de doorstroom naar de basisschool te vergemakkelijken.

Financiering en borging voorziening

De voorziening wordt gefinancierd vanuit de Wet kinderopvang. De nieuwe kinderopvang moet de twaalf kindplaatsen vullen om rendabel te kunnen zijn. Nu wordt dat aantal nog niet gehaald. De verwachting is echter dat het aantal wel gehaald gaat worden. De pedagogisch medewerkers zijn vrijwel allemaal getraind als voorschool en dus gekwalificeerd om Kaleidoscoop aan te bieden. Vanuit de pilot is door DWI eenmalig een bedrag beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn ingezet om de ruimte geschikt te maken voor VVE en de pedagogisch medewerkers te trainen. Ook wordt vanuit de pilot een lokaal geschikt gemaakt voor een inburgeringsklas.

Het kinderdagverblijf is een erkende voorziening, waardoor ouders in aanmerking komen voor een vergoeding van de belastingdienst. Voor de verdere borging van de voorziening is het van belang dat de Taalwijzer en de kinderopvangintermediair blijven doorverwijzen naar Wereldkind en dat dit is opgenomen in de werkinstructies van de Taalwijzer en DWI. De afspraken met de taalaanbieder gelden voor de duur van de aanbesteding, daarna zal dit opnieuw moeten worden bezien.

Beantwoording van de pilot aan de gestelde doelen

De invoering van de pilots in de stadsdelen richt zich vooral op een toename van het aantal kinderen van inburgeraars naar kinderopvang met VVE. Er is zwaar ingezet op de informatievoorziening aan inburgeraars die op de wachtlijst stonden vanwege kinderopvang. Hierbij zijn verschillende ketenpartners nauw betrokken, met name op het uitvoerende niveau. Meer beleidsmatig zijn er echter nauwelijks afspraken gemaakt tussen de

verschillende ketens van inburgering en VVE om te komen tot een structurele verbetering van de instroom.

5.2.2 Beschrijving uitwerking pilot West

De pilot in stadsdeel West concentreert zich in Bos en Lommer. De medewerkers van het stadsdeel geven aan dat er niet echt een probleem is met deelname van inburgeringskinderen aan VVE. VVE is populair in het stadsdeel en bereikt 85 procent van de doelgroep, waaronder ook inburgeraars. De Taalwijzer krijgt verschillende klanten die al een kind op een voorschool hebben. Ze proberen dan een inburgeringscursus te regelen die te combineren is met de tijden van de voorschool, bijvoorbeeld door de inburgeraar op een dagdeel dat er geen voorschool is, zelf oppas te laten regelen. In de praktijk zijn peuterspeelzalen en onderwijsaanbieders volgens de medewerkers van de Taalwijzer vaak flexibeler dan wanneer geprobeerd wordt formeel afspraken te maken. Het gaat hierbij zowel om flexibiliteit rond de openingstijden als om het deelnemen aan activiteiten in het kader van ouderbetrokkenheid.

Opzet pilot

De Taalwijzer heeft zelf een voorkeur voor plaatsing van kinderen op een voorschool. Een dergelijke plaatsing kan namelijk vaak sneller dan plaatsing bij een kinderdagverblijf via Chikuba. Dat neemt niet weg dat het stadsdeel ook is gestart met een aparte pilot om extra kinderopvang met VVE te creëren. Het uitgangspunt hierbij is dat ook kinderen die op kinderdagverblijven worden opgevangen, VVE krijgen aangeboden. Om hier invulling aan te geven heeft het stadsdeel een bestaande kinderopvang die zich specifiek richt op inburgeraars en vrouwen die een re-integratietraject volgen, de mogelijkheid geboden een erkende VVE-voorziening te worden. Het betreft het kinderdagverblijf Parvaneh. Dit kinderdagverblijf is in 2007 begonnen als kinderopvang bij een taalaanbieder om de drempel voor vrouwen om deel te nemen aan inburgering of re-integratieactiviteiten te verlagen. Er zijn toen twee groepen gestart op de leslocatie van de taalaanbieder. De locatie voldeed echter niet aan de eisen van de inspectie. De organisatie is vervolgens op zoek gegaan naar een betere locatie en beschikt inmiddels over een nieuw pand waar twee groepen voor kinderen van anderhalf tot vier jaar zijn gestart. Er zijn daar inmiddels 24 kindplaatsen gecreëerd die door 34 kinderen worden opgevuld. De locatie is in de buurt van de onderwijsaanbieders. Gezien de afkomst van de kinderen en hun lage taalvaardigheid, bood Parvaneh al voorschool-activiteiten. De middelen van de pilot zijn ingezet voor het aanpassen van de inrichting en het trainen van de pedagogisch medewerkers.

Werving kinderen

Parvaneh staat inmiddels goed bekend onder inburgeraars in Bos en Lommer. Het hoofd van het dagverblijf is zelf van allochtone afkomst en investeert veel in de vertrouwensrelatie met de ouders van de kinderen. Hierdoor kan zij wantrouwen wegnemen bij de ouders. De uitbreiding met VVE in het kader

van de pilot, maakt de werving van kinderen nog makkelijker. De meeste ouders vinden het namelijk positief dat de kinderen ook voorschool aangeboden krijgen. Inburgeraars melden zichzelf bij Parvaneh of geven zelf aan bij Chikuba dat ze graag hun kind willen onderbrengen bij Parvaneh. Chikuba checkt vervolgens of er plaats is en plaatst een kind. Daar de aanmeldingen al goed liepen, is hierin weinig veranderd door de pilot.

Inhoud en vormgeving

Gezien de doelgroep van het dagverblijf werd er al veel aan taalverwerving gedaan. Kinderen spreken vaak weinig Nederlands als ze op het dagverblijf starten. Dit geldt met name voor de eerste kinderen uit een gezin. Parvaneh is gestart met het programma Puk en Ko. Nu de organisatie een formele VVE-voorziening wil worden, is overgestapt op Kaleidoscoop. Dit programma sluit namelijk beter aan bij andere voorschoolprogramma's en biedt ook mogelijkheden voor de jongere kinderen. De meeste kinderen komen drie hele dagen naar het dagverblijf. Het aanbod van voorschool wordt gegeven op maandag, dinsdag en donderdag. Daar alle kinderen minstens twee van deze dagen op de opvang zijn, krijgen ze vier dagdelen voorschool. Er worden ook allerlei ouderactiviteiten georganiseerd om invulling te geven aan de oudercomponent.

Samenwerking met ketenpartners

Het dagverblijf heeft vanaf zijn oprichting een goed contact met de taal-aanbieders, omdat zij als specifieke kinderopvang voor een taalaanbieder zijn begonnen. Inmiddels zijn de contacten uitgebreid met andere taalaanbieders. Er is veel contact: zo geven de taalaanbieders en het dagverblijf aan elkaar door wanneer er sprake is van absentie. Er kan dan in een vroeg stadium worden ingegrepen. Ook met Chikuba en de Taalwijzer zijn goede contacten over het verwijzen van inburgeraars naar de kinderopvang.

Als VVE-instelling is de organisatie nu ook gestart met het leggen van contacten met de basisscholen. Zo is er contact met een basisschool waar verschillende kinderen naar zullen uitstromen. Ook met andere basisscholen zal contact worden gelegd om een netwerk te vormen, zodat er een goede overdracht van het kind kan plaatsvinden naar de basisschool. Er is overigens nog nauwelijks nagedacht over de situatie wanneer ouders klaar zijn met hun inburgeringstraject, voordat het kind vier jaar is geworden. Het kind kan dan niet langer gebruikmaken van de kinderopvang, dus ook niet van de voorschool. In de praktijk is dit nog nauwelijks voorgekomen en is er nog geen beleid op geformuleerd.

Financiering en borging voorziening

Parvaneh biedt alleen heledagopvang. De organisatie heeft slechte ervaringen met het aanbieden van halvedagopvang. Dit type dagopvang blijkt te onrustig voor de kinderen. Ook is het dan lastig om voldoende pedagogisch medewerkers te vinden. Kinderen van inburgeraars die worden geplaatst, maken dus gebruik van heledagopvang. Hoewel het uitgangspunt van het

centraal loket van DWI is om alleen halvedagopvang te financieren, financieren ze bij uitzondering heledagopvang, bij gebrek aan andere passende kinderopvang. Voor Parvaneh wordt daarom in de meeste gevallen wel toestemming gegeven. Nu het dagverblijf formeel ook een VVE-instelling is, krijgt Parvaneh een bijdrage van het stadsdeel. Het geld van de pilot is ingezet voor scholing van de pedagogisch medewerkers en het aanpassen van de ruimte.

Doordat Parvaneh inmiddels een erkende kinderopvang met VVE is, is de voorziening structureel. Of de opvang van kinderen van inburgeraars dat ook is, valt te bezien. Het gebruikmaken van heledagopvang door inburgeraars is namelijk gebaseerd op uitzonderingsregels en niet op algemeen beleid op dit punt.

Beantwoording van de pilot aan de gestelde doelen

De pilot voorziet vooral in het een groter bereik van kinderen die VVE aangeboden krijgen. De ouders zijn hierover voorgelicht en zijn betrokken bij de opvang. Er hebben weinig veranderingen plaatsgevonden in het kader van de werving en toeleiding door de pilot. Het dagverblijf was al bekend bij de doelgroep. De belangrijkste verandering die de pilot in gang heeft gezet, is dat het bieden van VVE in de organisatie geprofessionaliseerd is. Verder wordt de samenwerking met de taalaanbieders verder uitgebreid en is contact gezocht met basisscholen om te komen tot een goede doorgeleiding van de kinderen.

5.3 Andere kinderdagverblijven met VVE

In de andere stadsdelen, behalve Oost, is niet ingegaan op het verzoek van DWI om voorstellen voor een pilot in te dienen. Dit neemt niet weg dat er ook in die stadsdelen ontwikkelingen plaatsvinden die nauw aansluiten bij de doelstelling van de pilot, namelijk het samenbrengen van kinderen van inburgeraars op een voorschoolse voorziening. Zo zijn er naast de bovengenoemde pilots andere dagverblijven die opvang bieden aan onder andere kinderen van inburgeraars en gestart zijn met het aanbieden van VVE. Deze dagverblijven zijn hiertoe overgegaan, omdat ze veel anderstalige kinderen met een slechte beheersing van het Nederlands op het dagverblijf hebben. Om de dag te structureren en kinderen te ondersteunen wordt gewerkt met voorschoolprogramma's. Deze organisaties zijn echter vaak niet erkend als reguliere VVE-voorziening en voldoen ook niet altijd aan de kwaliteitseisen die gesteld zijn aan een dergelijke voorziening.

Een aantal dagverblijven voldoet daarentegen wel aan de eisen. Twee van deze dagverblijven zijn in het kader van dit onderzoek geïnterviewd. Het betreft Moeders' schoot in Nieuw-West en 't Gansje in Amsterdam Zuidoost. Hieronder volgt een korte beschrijving van de werkwijze.

Nieuw-West

Het dagverblijf in Nieuw-West werkt met horizontale groepen, waarbij aan de grotere peuters voorschool wordt aangeboden. Er wordt gewerkt met het voorschoolprogramma Puk en Ko. Ten behoeve van het voorschoolprogramma wordt samengewerkt met de nabijgelegen basisschool die hetzelfde programma gebruikt en waar veel kinderen naar uitstromen. De ouders worden betrokken bij de voorschool door middel van voorlichtings- en spelactiviteiten, waardoor er veel vertrouwen tussen de organisatie en ouders ontstaat. Het bieden van voorschool wordt door de verschillende partijen gezien als een meerwaarde.

Er is op deze opvang ook een specifieke groep voor kinderen van inburgeraars. Deze groep wordt een halve dag opgevangen. 's Middags wordt het lokaal namelijk gebruikt door de naschoolse opvang. Deze groep krijgt geen voorschool aangeboden. De belangrijkste redenen hiervoor zijn het feit dat het een verticale groep betreft en dat er groot verloop is onder de kinderen. Er is namelijk veel uitval uit de inburgeringscursussen van de ouders, waardoor kinderen na korte tijd weer van de opvang verdwijnen. Opvallend is dat de uitval uit de reguliere groepen veel minder is.

Er wordt door kinderen van inburgeraars zowel gebruikgemaakt van de reguliere groepen als de ochtendgroep. Voor opvang in de reguliere groep moet het centraal loket echter toestemming geven voor heledagopvang. Deze toestemming wordt soms wel gegeven aan inburgeraars die via de Taalwijzer of Chikuba zijn verwezen, maar niet aan inburgeraars met een uitkering die via DWI zijn verwezen.

Zuidoost

In Zuidoost bevindt zich de kinderopvang met VVE 't Gansje. Deze kinderopvang bevindt zich in hetzelfde gebouw als één van de aanbieders van inburgeringscursussen. Het dagverblijf vangt dan ook een aantal kinderen van inburgeraars op. Er zijn één babygroep en twee peutergroepen. Er wordt heledagopvang geboden, maar kinderen van inburgeraars kunnen gebruik maken van halvedagopvang. Door de nabijheid van de taalaanbieder melden inburgeraars zich vaak zelf voor de kinderopvang. Het dagverblijf helpt dan met de administratieve afhandeling van de aanvraag.

Sinds september 2009 wordt gewerkt met het voorschoolprogramma Kaleidoscoop en de pedagogisch medewerkers worden hierin getraind. Dit vraagt van sommigen een flinke aanpassing in de manier van werken. Kaleidoscoop vraagt daarnaast om aanpassingen in de inrichting van het dagverblijf en daar wordt momenteel in geïnvesteerd. Ook moeten activiteiten voor de ouderbetrokkenheid worden opgezet.

Samenvatting

Samenvattend blijkt dat invoering van het werken met een VVE-programma op dagverblijven met veel doelgroepkinderen als een belangrijke meerwaarde

wordt gezien. De opvang van de kinderen gaat verder dan alleen het bieden van zorg en biedt kinderen de mogelijkheid om zich te ontwikkelen en minder problemen te ondervinden bij de instroom in het basisonderwijs. Door de aandacht voor ouderbetrokkenheid worden ook de ouders meer betrokken bij de ontwikkeling van het kind.

De pilots betekenen voornamelijk een uitbreiding van het aantal plaatsen waar kinderen van inburgeraars VVE aangeboden krijgen. In alle gevallen is gekozen voor een kinderdagverblijf dat ook VVE aanbiedt. De samenwerking tussen ketenpartners is door de pilots vooral op uitvoerend niveau verbeterd. Er is echter nauwelijks sprake van structurele veranderingen. Hierbij is wel verschil tussen de pilots. De pilot in Noord heeft meer effect op de samenwerking tussen de ketenpartners dan de pilot in West, omdat de eerste een nieuwe locatie betreft. Hierdoor was het sowieso al noodzakelijk om samenwerking te zoeken met de verschillende ketenpartners, zoals de Taalwijzer, de taalaanbieders en de basisscholen.

Een verschil tussen de pilots is de organisatie van de opvang. In Noord is halvedagopvang mogelijk, in West niet. De financiering van de kinderopvang voor inburgeraars is in principe voor halvedagopvang. Heledagopvang wordt alleen bij uitzondering toegestaan. Het bieden van heledagopvang met VVE is dan ook maar een gedeeltelijke oplossing voor het vergroten van het aantal plaatsen VVE voor kinderen van inburgeraars.

5.4 Randvoorwaarden voor het welslagen van de pilots

In twee stadsdelen is de pilot verder uitgewerkt. Beide stadsdelen hebben voor een vergelijkbaar model gekozen, al zijn de uitgangspunten verschillend. In Noord is gekozen voor een nieuwe locatie, in West is een bestaande locatie uitgebreid. Er is gekozen voor aparte kinderopvang met VVE voor kinderen van inburgeraars (en re-integreerders). Op deze dagverblijven concentreren zich dus inburgeringskinderen, hoewel andere kinderen ook gebruik kunnen maken van de voorziening. De kinderopvang ligt vlakbij de locatie van de inburgeringscursussen.

De pilots beantwoorden in zekere mate aan de doelen die zijn gesteld door de gemeentelijke projectgroep. Zo krijgen door de pilots meer kinderen van inburgeraars VVE aangeboden, twaalf in Noord en 34 in West. De pilot in Noord is ook ingezet om de werving voor VVE te verbeteren, door met name ouders die op de wachtlijst stonden voor de nieuwe kinderopvang te benaderen. Ook zijn er duidelijke afspraken gemaakt met de ketenpartners. In West is er in dit opzicht minder gebeurd. Dit komt mede doordat er al goede afspraken waren.

De meer inhoudelijke afstemming tussen VVE en inburgering heeft nog nauwelijks invulling gekregen. Binnen de pilots is de intentie er om dit op termijn wel te gaan doen. Deze plannen zijn echter nog weinig uitgewerkt. Uit de pilots komen verder een aantal randvoorwaarden naar voren die belangrijk zijn voor het welslagen ervan. Deze voorwaarden zijn de volgende:

- De kinderopvang-/VVE-voorziening dient in de nabijheid van de inburgeringscursussen te zijn. Ouders in de doelgroep zijn over het algemeen niet erg geneigd veel te reizen. Sommige vrouwen krijgen zelfs restricties op dat vlak opgelegd. Een kinderopvang die vlakbij de school is, vergroot daarom de kansen op deelname.
- Vergaande afspraken tussen een kinderdagverblijf en taalaanbieders over cursustijden zijn nodig, zodat bij veranderingen het dagverblijf hierop kan inspelen. Ook kunnen dan de kindplaatsen zo efficiënt mogelijk worden bezet. De pilots hebben op dit vlak een duidelijke meerwaarde, omdat er kortere lijnen zijn met de taalaanbieders dan bij reguliere VVE- of kinderopvangaanbieders. Deze korte lijnen vormen ook een randvoorwaarde om te komen tot meer inhoudelijke afstemming.
- Voor het welslagen van het opzetten van een kinderopvang blijkt het nemen van enig financieel risico noodzakelijk. In samenspraak tussen stadsdeel en een kinderopvangorganisatie kan worden besloten te starten met een opvang bij een beperkt aantal kinderen in de verwachting dat dit aantal verder zal groeien. Wanneer gewacht wordt tot er voldoende aanmeldingen zijn, zullen de eerste aanmelders zich mogelijk al weer hebben teruggetrokken.
- Een goede samenwerking tussen de ketenpartners, met name DWI, Taalwijzers en Chikuba is essentieel. Alleen in het geval van een goede samenwerking worden kinderen van inburgeraars ook daadwerkelijk doorverwezen naar de kinderopvang met VVE.
- Er dient gebruik gemaakt te worden van de goede naam die VVE heeft bij ouders uit de doelgroep. VVE heeft een goede naam onder deze doelgroep, vaak beter dan kinderopvang. Voorschool wordt namelijk gezien als een vorm van school. Het wantrouwen van ouders tegenover kinderopvang wordt daarmee gedeeltelijk weggenomen.

Beperkingen

De keuze in de pilots om in te zetten op specifieke locaties, laat ook een aantal beperkingen zien, zoals:

- Kinderopvang is verbonden aan de activiteiten van de ouders. Wanneer de ouder klaar is met de inburgering of voortijdig uitvalt, verliest het kind het recht op de VVE-plaats. De plaatsing van het kind op een kinderdagverblijf kan namelijk alleen als een ouder activiteiten verricht die vallen onder de Wet Kinderopvang of wanneer sprake is van een sociaal-medische indicatie. Plaatsing op een VVE-plaats op een peuterspeelzaal daarentegen is niet verbonden met de activiteiten van de ouders.
- De financiering van heledagopvang wordt bij uitzondering toegestaan door het centraal loket. Er is echter nauwelijks halvedagopvang, omdat kinderdagverblijven dat financieel en organisatorisch niet haalbaar achten.

De pilot in Noord vormt hierop een uitzondering. Wanneer VVE op de kinderdagverblijven vooral binnen de heledagopvang plaatsvindt, vraagt dit om extra financiële middelen van DWI.

- De pilots zijn sterk gericht op de initiatieven van één kinderopvang-aanbieder, die een aantal extra plaatsen creëert. Er zijn nauwelijks initiatieven om de instroom van kinderen van inburgeraars in reeds bestaande VVE-plaatsen te bevorderen. De indruk bestaat dat er in de stadsdelen nog onvoldoende is uitgezocht of er op dat vlak verbeteringen in de afstemming zijn te bereiken en wat daarvoor nodig is.

De stedelijke pilot richt zich echter op meer dan alleen het vergroten van het aantal kinderen van inburgeraars dat VVE aangeboden krijgt. In de miniconferenties, opgezet door DWI in samenwerking met de stadsdelen, zijn de eerste pogingen gedaan om te komen tot het formuleren van gemeenschappelijke uitgangspunten, het formuleren van een stedelijk kader en het faciliteren van de stadsdelen om tot een structurelere aanpak te komen. In de eerste maanden van de pilots heeft dit echter nog weinig invulling gekregen. Met name de beleidsmakers inburgering van de stadsdelen nemen een afwachtende houding aan en verwachten een sterkere regierol van DWI om te komen tot verdere acties.

Regioplan Beleidsonderzoek

Nieuwezijds Voorburgwal 35

1012 RD Amsterdam

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl